

Vlerk

Vogelwerkgroep Arnhem e.o.

Jaargang 39/1 2022

redactie	Jeannette Weijers, Herman Boesveld, Bert Jager, en Bas van Balen. Erelid: Jan Schoppers
fotoredactie	Joris Bolder
redactieadres	Jeannette Weijers, vlerk@vogelwerkgroeparnhem.nl
vormgeving	Jeannette Weijers en Bert Jager
voorzitter	Herman Boesveld, voorzitter@vogelwerkgroeparnhem.nl
penningmeester	Henk Tamerius, penningmeester@vogelwerkgroeparnhem.nl
bestuurslid	Max Janse, bescherming@vogelwerkgroeparnhem.nl
bestuurslid	vacant
bestuurslid	Jelle Aalders, educatie@vogelwerkgroeparnhem.nl
bestuursadviseur	Ruud Reddingius, r.reddingius@upcmail.nl
ledenadministratie	Henk Tamerius, ledenadministratie@vogelwerkgroeparnhem.nl
contributie	digitale Vlerk € 20.00 per jaar (€ 17.50 indien per machtiging betaald papieren Vlerk € 25.00 per jaar (€ 22.50 indien per machtiging betaald donateurs per jaar € 20.00 voor een digitale Vlerk en € 25.00 voor een papieren Vlerk bankrekening NL35 INGB0003 9834 71 t.n.v. Vogelwerkgroep Arnhem e.o. te Arnhem
losse nummers	te bestellen door € 4.00 over te maken o.v.v. " jaargang/ nummer "
website	www.vogelwerkgroeparnhem.nl
webmaster	Jorick van de Westeringh, webmaster @vogelwerkgroeparnhem.nl
druk	Editoo, Arnhem
foto omslag	Humes Bladkoning, Alex Bos
broedvogeltellingen Veluwezoom	Rob Vogel, rob.vogel@sovon.nl
broedvogeltellingen Gelderse Poort	Joost van Bruggen, 024 - 741 0441, joost.vanbruggen@sovon.nl
trektellingen	Jan Schoppers, 026 - 495 5556, jan.schoppers@sovon.nl
watervogeltellingen	Jan Schoppers, 026 - 495 5556, jan.schoppers@sovon.nl
slaapplaatstellingen	Jan Schoppers, 026 - 495 5556, jan.schoppers@sovon.nl
voorjaarsfenologie	Jos Pilzecker, 0575 - 561 042, jospilzecker@hetnet.nl
wetlandwacht Gelderse Poort	Eugene Driessen, 0316 - 224 377, ejgm.driessen@gmail.com
wetlandwacht Westervoort	Jan Schets, jschets48@gmail.com
waarnemingenarchief	Admin, Waarnemingen.nl, Ronald Stolk, adm.vwg.arnhem@gmail.com
stadsvogeladviseur Arnhem-Noord	vacant
stadsvogeladviseur Arnhem-Zuid	vacant
adviseur vogelbescherming	Ruud reddingius, 026 - 362 9845, r.reddingius@upcmail.nl

RICHTLIJNEN

VOOR VLERKBIJDRAGEN

stuur het artikel toe als platte tekst, dus zonder opmaakstijlen. stuur illustraties, zoals kaarten, tabellen (Excel) en foto's (JPG, zo hoog mogelijke resolutie) als losse bestanden mee. geef in de tekst aan waar ze moeten staan en voeg een bijschrift toe.

De redactie van de Vlerk corrigeert altijd op taal- en typefouten en verbetert waar nodig de leesbaarheid. We verheugen ons op uw bijdrage!

De redactie draagt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud van de artikelen en behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren of in te korten c.q. veranderingen aan te brengen

Overname van informatie uit artikelen is toegestaan met bronvermelding. Op geen enkele wijze mogen foto's uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/

of openbaar gemaakt worden zonder oorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie en/of andere rechthebbenden

De redactie is niet aansprakelijk voor de inhoud van ingezonden stukken

Van de redactie

Februari 2022: de winter verschuift naar het voorjaar, de bolletjes bloeien, de zon gaat, tussen de stormen door, weer schijnen en de eerste Kool- en Pimpelmezen nemen hun nestkasten in bezit.

Ook de Vlerk redactie heeft een aantal verschuivingen achter de rug.

Jan Schoppers heeft na 34 jaar trouwe dienst besloten om zijn lidmaatschap van de Vlerk-redactie te beëindigen. Nou laten de andere redactieleden dit niet zomaar gebeuren en daarom is hij spontaan benoemd tot ere-lid. De achtergebleven redactieleden kregen wel even de bibbers: want hoe moet dat nu met de Ringterugmeldingen? Zijn vaste rubriek sinds vele jaren? Gelukkig heeft Jan ons verzekerd dat we wat dat betreft op hem kunnen blijven rekenen. Ook in dit nummer is het vertrouwde artikel daarom weer aanwezig!

De een gaat en er komen in ons geval twee anderen voor terug: Marc Gal, vogelkenner bij uitstek heeft de Vlerk-redactie zijn kennis en expertise aangeboden en Joris Bolder zal zich als fotoredacteur gaan buigen over de illustraties, daar waar nodig. Hij zal ook zijn ervaring inzetten op het gebied van foto-editing, alles met de inzet om onze Vlerk zo mooi mogelijk te maken! Overigens mag wel gezegd mag, dat de kwaliteit van veel van de ingezonden opnamen vaak al bijzonder hoog is! Koos Dansen blijft ons terzijde staan met zijn archief en verslagen van zijn bijzondere waarnemingen.

Kortom, de Vlerk-redactie is blij dat we een lid min of meer aan boord hebben kunnen houden en twee anderen mogen verwelkomen!

Jeannette Weijers
Vlerk@vogelwerkgroeparnhem.nl

Mystery Bird

In de vorige Vlerk plaatsten we een foto van een mystery bird. De foto was in augustus vorig jaar door Sharona Baartmans in 't Arnhemse Broek gefotografeerd en geplaatst op de Nextdoor App met de vraag of iemand wist wat voor vogel het was. Een lange string van oplossingen volgde, met hulp van de Naturalis app, bevriende deskundigen en Wikipedia:

Barmsijs, Kneu, Kierewief, en wat serieuzer: Pallas' Roodmus, Roodvoorhoofdkanarie, maar ook Roodbonte Kanarie en gewoon Kanarie. Ook onze Vlerklezers lieten zich niet onbetuigd, en de Roodvoorhoofdkanarie (2x) en Kanarie (3x) kwamen langs. Verder gaf de met gestage invoer van ondersteunend materiaal steeds nauwkeuriger wordende Obsidentify app als resultaat: 69% Kanarie, 20% Bruinkopgors en 12% Mexicaanse Roodmus.

De zeer tamme indruk die de vogel volgens de fotografie maakte, duidde op een ontsnapte kooivogel. Vergelijking met alle hierboven genoemde soorten leverde geen enkele 100% match op, ook de Kanarie niet, maar hierbij zij opgemerkt dat er oneindig veel kleurvariëteiten van Kanaries bestaan, o.a. door kruising met andere vinkachtigen. Zo zijn Roodmussen tegenwoordig populair als kooivogel en worden nogal eens gekruist met Kanaries, liefst de Roodagaat Kleurkanarie (die overigens ook weer een product is van vermenging, nl. gedomesticeerde Kanarie met de Zuid-Amerikaanse Kapoetsensijs). Maar waarschijnlijker is dat het een Roodagaat betrof, maar dan wel een met een gebrek aan z.g. rood factor (supplement door kanariefokkers aan het voer toegevoegd om een dieprode kleur te verkrijgen). Het oranje voorhoofd zou door behalve bovengenoemd gebrek ook wel eens kunnen zijn veroorzaakt door vermenging met weer andere kleurvariëteiten.

Het deels verlossende antwoord kwam een maand later op Nextdoor van een andere bewoonster in het Broek: "Ik denk van

mij. Mijne is ontsnapt. Precies die. Een rodebruine pop."

Bas van Balen

Leuk dat er dit maal meerdere inzendingen zijn binnengekomen waarvan iedereen op het Kanarie-spoor zat! Dank aan Jet van Altendburg, Theo van Bremen, Paul van Ginkel, Hans Jansen en Ruud Reddingius!

De uitdaging voor dit nummer vinden jullie hieronder. Een veel voorkomende spetteraar, vastgelegd door Ruud Reddingius. Antwoorden graag mailen aan de Vlerk redactie. Veel succes!!

Jeannette Weijers

Kopijsluitingsdatum Vlerk 2022/2: 1 mei 2022!

Dit wordt spannend, ik schrijf dit vóór de ALV van 7 februari en stuur het lekker pas in ná die ALV. Dat wordt kicken. Er kan dan inmiddels een geheel nieuw bestuur zitten, een verjonging of nog beter een feminisering! Het beste is om nu met mezelf af te spreken, dat ik aan het einde van dit stukje terugblik op die ALV, dan weet ik ook weer beter wat ik daarover moet schrijven. Dat we in knotsgekke tijden leven, hoef ik jullie eigenlijk niet meer te vertellen hè, maar dat doe ik toch maar weer even, omdat ik het zo leuk vind. In de uitnodiging voor de ALV schreef ik, dat Rafaël Nadal met 0-2 achter kwam en toch nog uiteindelijk won. Zo'n uitzonderlijke prestatie doet mij aan vogelen denken, echt waar. Je sjouwt en sjouwt en denkt "dat zal mij weer overkomen, de hele dag op pad, nu nog regen ook en niets te zien". Dat gevoel kennen jullie vast wel. Je bent al aardig moe, de sultana's zijn op, het water bijna en dan ineens.....daar zit 'ie, súúúper!!! Hij zit op mij te wachten. Zo blij was Rafaël ook, echt waar.

We hebben het dus over knotsgekke tijden en dan niet over een premier, die in zijn ambtswoning feestjes geeft en veel drinkt, omdat hij het zo erg vindt, net op TV gemeld te moeten hebben, dat iedereen thuis moet blijven en niemand moet ontvangen. Knotsgek, omdat in Renkum de bouw van zonnepanelen het aflegt tegen de aanwezigheid van de Wespendife? Groene energie... wie is daar tegen? Wulpen versus windmolens, "you win one, you lose one". Nee knotsgek, omdat "ze" er nu pas achter komen, dat "vogels in je buurt bijdragen aan je geluk". Echt waar, dat stond in volgens mij de beste krant van Nederland. Een paar citaten: "sinds thuiswerken de norm is, heb ik alleen uitzicht op mijn stadstuinje en merk ik, dat daar ook flink wat vergaderd wordt. Een groep mussen zoekt elke ochtend een flinke struik en als iedereen comfortabel zit, begint hun meeting". Toch wel mooi, dat corona zulke inzichten brengt. En nou komt 'ie....houd je vast: "Veertien vogelsoorten in je buurt leveren evenveel geluk op als elke maand 124 euro bonus op een inkomen van 1237 euro". Jullie begrijpen, dat aan dit onderzoek maanden gewerkt is en ik mag hopen, dat jullie inkomen hoger is dan hier genoemd, maar toch....mensen gaan door corona vogels meer waarderen, echt waar. Sommige mensen hebben zelfs ontdekt, dat een flinke boswandeling veel goedkoper is dan een uur mindfulness, allemaal door corona. Wèl heel pijnlijk is, dat ten tijde van corona de vogelgriep ook weer hevig toeslaat en dat onze watervogels daar de schuld van krijgen. Dat massaal ruimen van kippenboerderijen zou je ook op andere gedachten kunnen brengen, maar de VWG doet niet aan politiek.

Veel leuker is het om te vermelden, dat het aantal broedende roofvogels spectaculair is toegenomen en dat de Merel weer terug is in de top-drie van de nationale tuinvogeltelling en één op de vijf ooievaars heeft geen trek meer in de trek, eindelijk goed nieuws. Voor ons vogelaars blijft het schipperen tussen juich- en rampspoedverhalen, dat is de realiteit, maar niemand, zelfs corona niet, neemt het van ons af om de stevige wandelschoenen aan te trekken, de verrekijker te pakken en dáár gaan we, heerlijk de natuur in. Wat hebben wij toch een schitterende hobby, geschikt voor elke individualist (het soort, dat in Nederland welig tiert), maar ook in groepsverband, bijvoorbeeld in een vogelwerkgroep, bijvoorbeeld in Arnhem, (psst...even tussendoor... wisten jullie, dat je met de naam

Arnhem maar één andere naam kunt maken?). Zo...ik ben weer bij de VWG, die een paar dagen geleden vergaderd heeft na lange tijd. Benieuwd wat ze daar besproken hebben.

Nu schrijven we donderdag 24 februari: de kruitdampen zijn opgetrokken, het stof is neergedwarreld, de ALV van de VWG heeft plaatsgevonden. De 95.7 % afwezigen willen nu vast wel lezen, hoe gedenkwaardig die ALV (na twee jaar virusellende!) was. De gemaakte notulen mogen jullie over een jaar vaststellen, nu geef ik de hoofdlijnen weer, er zijn er twee: wat voor een club waren we en zijn we nu geworden en vinden we dat juist en geen enkele VWG'er piekert erover, enige bestuursverantwoordelijkheid op zich te nemen in de eigen vereniging. Dat we er financieel goed voorstaan en dat het jaarverslag wel wat uitgebreider had mogen zijn, willen je nu wel van mij geloven, hoop ik. Terug naar die eerste twee. Je zou kunnen zeggen, dat de zaal bevolkt werd met een oudere en een jongere garde. De oudere trapte af en stelde, dat het niet meer zo is als het was. Vroeger zo'n 100 leden, allemaal tellers en turvers, omdat het er toch om ging te weten hoe het met de vogels in ons werkgebied gesteld is. Nu staat de Vlerk (door iemand een glossy genoemd en voor de goede orde: de Vlerk is naar A4 gegaan, omdat de ouder wordende lezer begon te klagen, dat de tabellen en grafieken zo slecht leesbaar waren en door vertrek van de opmaker zijn we naar een andere drukker overgestapt, die ook nog eens goedkoper werkt en dit allemaal hebben we gedaan op aanraden van de Vlerkredactie, een soort OMT dus richting regering), die Vlerk staat dus vol met op zich leuke en grappige verhalen, maar waar zijn de verhalen van de tellers en turvers gebleven? Op dat moment dacht ik "hoe houd ik al die kikkers in de kruiwagen" en meldde zich een lid van de jongere garde met de opmerking, "dat we niet voor niets nu geen 100, maar 357 leden hebben, het gaat dus heel goed met de club, er is veel waardering". Je zou kunnen zeggen, dat het toen 1-1 stond. Een duidelijk bespreekpunt voor het bestuur: hoe krijgen we meer onderzoeksresultaten in de Vlerk? Die moeten natuurlijk geschreven worden door de tellers en de turvers zelf en naar de redactie gestuurd worden. Het bestuur gaat hiermee aan de slag. Het bestuur? Als niemand van die 354 leden enige bestuursverantwoordelijkheid wil dragen, hebben we met elkaar een ander probleem, dat voelde de hele zaal aan. Daarom wordt er nu een werkgroep gevormd om dat probleem te tackelen. Mocht je dus tot nu toe gearzeld hebben, meld je dan aan, voordat je opgebeld wordt, dat klinkt veel spontaner toch?

Zo...nu hebben jullie een indruk van wat je gemist hebt. Ook een boeiend betoog van Twan Teunissen en Thijmen van Heerde, de twee medewerkers van Staatsbosbeheer, die een dikke vinger in de pap in ons werkgebied hebben. Die pap heet o.a. Lingezen/Waterrijk. Een helder verhaal over wat wel kan en ook waarom niet en als jullie ooit een kleine waterfeunisbloem waarnemen...uitroeien met wortel en tak, één zo'n ding verstikt in één seizoen al het leven in een complete sloot, een verschrikkelijke exoot uit één of ander aquarium in de natuur gedumpt. Als jullie net als ik altijd het lekkerste stukje eten tot het laatst bewaren, de kers op de taart, dan krijg je dat nu ook. Het is een goede gewoonte van elk bestuur om soms eens na te

denken of de ene VWG'er nóg beter is dan de andere. Ze zijn allemaal goed, geen twijfel, maar als je dan toch gaat speuren, dan vind je wel eens wat. Wij hebben besloten, twee van onze leden in het extra-zonnetje te zetten vanwege hun grote verdiensten voor onze VWG. Laten die twee nou niet op de ALV aanwezig zijn zoals meer leden. Tom Poes, verzin een list! Op hen af natuurlijk, maar om de een of andere reden willen mensen, als je jezelf uitnodigt, altijd weten, waarom je dan komt. Het moest immers een verrassing blijven. We zijn op bezoek geweest, dat was leuk en voor hen verdiend: Greta van Hoorn en Henk Ruissen. Die twee zijn al lid vanaf de oprichting. Greta heeft met anderen, waaronder Henk, de VWG-website opgebouwd en jarenlang bijgehouden, was minstens tien jaar lang coördinator en organisator van watervogeltellingen langs Rijn en IJssel, Henk heeft jaren in het bestuur gezeten en dus ook medeplichtig aan de website en beiden zijn excursie-experts bij uitstek, waaraan vele VWG'ers de beste herinneringen hebben. Logisch toch, dat die een pluim verdienen, een zilveren Boomkruiper! Hen daarom feliciteren mag nog jaren later!

Greta van Hoorn

Als een Italiaan heel hard met de hamer op zijn duim slaat, roept hij "accidenti", ik nu ook. Die kers zit al op de taart, wat moet daar nu weer bovenop? Zojuist heeft Max Janse zich bereid verklaard, Matthias Koster op te volgen als bestuurslid onderzoek en bescherming, wij zijn bijzonder blij. In de volgende Vlerk zal hij zich nader voorstellen, nu al verklap ik, dat de Ocean in Burgers Zoo zo indrukwekkend is, omdat Max daar werkt.

Leuke afsluiting: hierbij de twee laureaten, ze waren blij verrast, iedereen blij dus!

Herman Boesveld

Henk Ruissen

Inleiding

In Vlerk jaargang 31 nummer 1 t/m 4 (2014) deed ik verslag van mijn BigYear 2013 record in Gelderland. Een Big Year houdt in dat je zoveel mogelijk verschillende (wilde) vogelsoorten probeert te zien in 1 kalenderjaar in een bepaald gebied, in dit geval de provincie Gelderland.

In 2013 verbrak ik het oude record van Erik Lam uit 2010 en kwam het aantal vogelsoorten gezien in Gelderland in 1 jaar op 249 te staan. Inmiddels is de grote Canadese gans van de Nederlandse lijst van wilde vogels verwijderd en staat het record vanzelfsprekend dus op 248 soorten.

Na mijn recordjaar 2013 heb ik meerdere keren gepoogd om in de buurt van het record te komen. Meestal begint zo'n poging met het bezoeken van leuke krenten in de "vogelpap" en als het een goed jaar lijkt te worden wat extra tijdsinspanning om ontbrekende soorten te zoeken of te bezoeken. Zo kwam ik in 2014 tot 242 soorten en in 2018 tot 245 soorten.

In 2019 deed Joep Hooymans een poging en kwam daarbij tot 242 soorten. In 2021 lukte het eindelijk om de magische grens van 250 soorten te doorbreken. Hieronder een verslag met de hoogtepunten van dit hectische vogeljaar.

Januari 2021

Januari 2021 begon met het zoeken naar een nieuwe soort voor mijn Regio Arnhem-lijst. Rudie Schwartz had namelijk een Siberische Tijftjaf gevonden bij het Wiekense Gat bij Netterden op Tweede Kerstdag 2020. Vanwege kerstbezoek bij de schoonfamilie in Brabant had ik het dier gemist en kon ik pas 2 januari 2021 gaan zoeken. Gelukkig zat de vogel er nog, al kostte het bijna een uur zoeken.

De rest van de maand stonden vooral in het teken van het aflezen van halsbanden bij Ganzen in de regio; een andere winterhobby van mij. Dit leverde naast de nodige aflezingen een Rotgans op bij Ingen (2 jan). Daarnaast bezocht ik de bekende Sneeuwvangans bij Terwolde, 2 Dwergganzen bij Overasselt op 16 jan en een Roodhalsvangans op de 17e bij Westervoort.

Andere goede Gelderland soorten in januari waren een Ruigpootbuizerd bij Scherpenzeel en een eerstejaars Grote Burgemeester bij Posterenk.

Grauwe Gors, Oud-Zevenaar (foto: Ronald Stolk)

Februari 2021

Hoogtepunten in februari kwamen vrijwel allemaal uit regio Arnhem. Niet vreemd natuurlijk omdat Ronald Stolk fanatiek met een Arnhem BigYear bezig was. De Rhederlaag bij Giesbeek leverde op 19 februari zowel Grote Zeeëend als Roodhalsfuut op en op de 21e bezocht ik de Grauwe Gorzen bij Oud-Zevenaar.

Ook vlogen er enkele groepen Kraanvogels over.

De klapper van de maand kwam in de vorm van een heuse Steenarend die op 28 februari rond 16.00 uur in het Duivensche Broek/Rouvenen werd gefotografeerd door René Verhaar. Vanuit Apeldoorn was ik binnen 30 minuten ter plaatse maar bleek de vogel helaas al gevlogen. Gelukkig vond ik het dier rond 16.55 uur enkele kilometers oostelijker op een paal langs de Kleine Veldstraat terug. Hier gaf de vogel voor een aanzwellend leger vogelaars uit heel het land een fraaie vliegshow weg al jagende op hazen.

Steenarend, Hoge Veluwe (foto: Alex Bos)

Maart 2021

Een vogelrondje Rijnstrangen leverde op 3 maart een mooie Parelduiker op in de Lobberdensche Waard, Wilde- en Kleine Zwanen bij de Kleine Gelderse Waard en een zelfgevonden Kleine Rietvangans bij de Loowaard.

Op 6 maart bezocht ik twee Kuifduikers bij Slijk-Ewijk en op 7 maart hoorde ik de Humes Bladkoning bij Geldermalsen. In de avond van 9 maart trof ik Joost van Bruggen en Ronald Stolk aan achter de Burgers Zoo en gezamenlijk hoorden we daar een Oehoe roepen terwijl er Houtsnippen langsvlogen. Het zou niet de laatste keer blijken te zijn dat Ronald en ik elkaar troffen. Een groepje van 4 Toppereenden (3 man, 1 vrouw) bezocht ik op 15 maart bij de Bijland. Een vrouwtje Kleine Topper bij het Nijkerkernauw bij Nekkeveld was erg leerzaam en daarnaast een erg goede Gelderlandsoort op 26 maart. Een vrouwtje Europese Kanarie op een braakliggend terreintje bij Rheden op 27 maart was ook zeer welkom op de jaarlijs.

April 2021

Op 2 en 3 april werd er een fraaie Dwerggors met foto's gemeld op de heide bij Laag Wolfheze en dat betekende een nieuwe soort voor mijn regio Arnhem-lijst. Omdat de precieze plek op 3 april nog niet helemaal duidelijk was werd er door meerdere vogelaars tevergeefs gezocht. Wel vlogen er zowel een Zwarte- als een Rode Wouw over, altijd welkom voor de jaarlijst!

Op 4 april was de vermoedelijke slaapboom van de Dwerggors bekend. 's Morgens zag ik de vogel alleen tikkend wegvliegen maar 's avonds liet hij zich fraai bewonderen in zijn grove den. Een andere klapper voor de Gelderlandlijst is de Dwerguil. Deze kleinste uil van Europa was vorig jaar al ontdekt en stilgehouden door Tim de Boer in de nabijheid van Hoenderloo. Dit jaar besloot Tim om de plek (onder embargo) wel te melden aan een select gezelschap. Op 7 april werkte de vogel niet mee, maar in de avond van 8 april liet hij zich fraai horen en zien. Grote vraag blijft of de plek net wel of net niet in het werkgebied van de VWG Arnhem valt?

Andere goede Gelderlandsoorten die ik in april bezocht waren een Reuzenster bij Westervoort (16 april), 2 Koereigers bij Bergharen/ Deest op de 18e, een fraaie Hop in Bronckhorst op de 19e, Steltkluten bij de Bennekomse Hooilanden (meerdere dagen), een Drieteenstrandloper bij Drempt (23 april) en een Porseleinhoen roepend bij Waterrijk-Oost op de 27e.

Dat ook Waterrijk-West er mooi bij lag bleek op 30 april toen Guus Jenniskens ongelofelijk hard uithaalde door binnen een half uur naast een zeldzame Poelruiter ook 1 Temmincks -, 3 Kleine- en een Krombekstrandloper te vinden. Deze kon ik gelukkig allemaal binnenkopen voordat ik die middag met de familie naar Texel vertrok voor een weekje voorjaarsvakantie. Dat kwam me behoorlijk duur te staan want de eerder die dag gemelde langsvliegende Kortteenleeuwrik bij het grindgat van Weurt werd 's middags teruggevonden aan de grond. Ik kon het niet maken om de familie op Texel in de steek te laten, dus dat kostte me een nieuwe Gelderlandsoort .

Mei 2021

De eerste week van mei op Texel is geen straf voor een vogelaar. Ik zag er mooie soorten zoals Morinelplevier, Grauwe Franjepoot, Iberische Tijftjaf, Zwarte Zeekoet en Bladkoning.

Het hielp echter niet voor de gemoedsrust dat het ook in Gelderland behoorlijk los ging met goede soorten. Bij het Deelerwoud was net zoals op Texel ook een zingende Bladkoning aanwezig. In het binnenland is dit echter nog veel zeldzamer! Bij vliegveld Deelen vlogen daarnaast Lammergier en Steenarend in 1 telescoopbeeld en bij Voorst verbleef enkele dagen een Jufferkraanvogel. Aangezien ik al een dozijn Jufferkranen in Nederland had gezien en geen van allen de Nederlandse lijst wist te halen besloot ik niet van Texel af te gaan

Lammergier, Hoge Veluwe (foto: Alex Bos)

In de middag van 7 mei kwam ik terug van Texel en besloot meteen om de opgelopen averij zoveel mogelijk weg te werken. Een rondje Ochten en Lienden leverden de al gemelde Witwang- en Noordse Stern, 2 Steenlopers in zomerkleed en het bekende paartje IJseend in zomerkleed op. De inventarisatie van boommarters op de Planken Wambuis legde mij ook op vogelgebied geen windeieren. Op 13 mei blunderde ik hier overdag tegen een snorrende Nachtzwaluw aan en zag ik daarnaast een mannetje Grauwe Klauwier en een laag langscirkelend vrouwtje Roodpootvalk.

Op 14 mei was ik weer bij Lienden om de IJseenden nogmaals en bij beter licht te bekijken. Ik vond mijn tweede Drieteenstrandloper voor Gelderland dit jaar en in een groepje Gele Kwikstaarten een fraaie man Engelse Gele Kwikstaart en een Roodkeelpieper!

De 15e mei komt er een melding binnen van een zingende Bergfluit op het Caitwickerzand nabij Kootwijk. Samen met Reinoud Vermoolen besluit ik polshoogte te nemen en te checken of het geen afwijkende Fluit of wellicht zelfs een Balkanbergfluit kan zijn. Op de plek aangekomen klinkt al de kenmerkende hoe-iet roep van westelijke Bergfluit. De vogel laat zich mooi bekijken en zingt uit volle borst.

Op 19 mei deed ik een rondje Ommeren-Beusichem om een stilgehouden maar toch uitgelekte Krekelzanger te bezoeken in de Regulieren. De vogel werkte prima mee en was vanaf de openbare weg goed te horen.

Bij het Ommerense veld bezocht ik een mooi aangelegd plasdrasgebied voor weidevogels. Naast de al gemelde Kanoet vond ik hier als bonus een mooie Zilverplevier in zomerkleed.

Op de 24e bezocht ik het Deelerwoud en zag daar een druk baltzend paartje Draaihals.

Draaihals, Deelerwoud (foto: Robert Keizer)

De dag erna kon ik de Europese Flamingo bijschrijven op mijn Arnhemlijst bij Waterrijk-Oost een erg fijne inhaler voor de regio!

Europese Flamingo, Waterrijk-oost, (foto: Ronald Stolk)

Juni 2021

Deze maand begint tam met geen noemenswaardige soorten in de eerste twee weken, al besluit ik nog wel een poging te doen om bij vliegveld Deelen de Steenarend nog een keer te zien te krijgen (Ja, dezelfde steenarend als die van februari bij Duiven blijkt de hele zomer op de Veluwe rond te hangen en wordt nog tot medio oktober gemeld). De arend werkt op 12 juni niet mee maar wel zie ik de Lammergier Eglazine, een gemerkte projectvogel die helaas niet meetelt voor de Big Yearlijst

Vanaf 16 juni gaat het echter goed los op vogelgebied met een zeldzame Ralreiger bij de Oude Waal in de Ooijpolder. Op de 18e kan ik opnieuw uitrukken ditmaal voor een nieuwe regio Arnhemsoort in de vorm van een baltzende Graszanger: waar anders dan bij Waterrijk-Oost!

De dag erna kan ik wederom naar de Ooijpolder ditmaal sta ik al om 5.40 uur klaar bij De Groenlanden om een hard zingende Struikrietzanger te scoren. De vogel laat zich goed horen en zien in een wilgje. Alweer de tweede op mijn GLD-lijst.

Op 25 juni besluit ik 's morgens naar de Putterpolder te gaan waar een mannetje Woudaap zich heel mooi laat horen en zien in een rietkraag langs het Nuldernauw, een soort die in 2013 niet lukte tijdens mijn Big Year. De dag erna lukt het me eindelijk om een Kwartel te horen en te scoren bij de Telefoonweg te Renkum.

Juli 2021

Inmiddels begint het besef te komen dat 2021 best wel een goed vogeljaar is en dat het stiekem wel eens mogelijk zou kunnen zijn het Big Year record te breken. Ik besluit daarom eerst nog even een paar schaamsorten weg te werken.

Zomertortel ontbreekt nog op de jaarlijst. Op de bekende plek bij de Bijland zijn ze al verdwenen als broedvogel. Dichtstbijzijnde andere plek lijkt in de Ooijpolder te zijn. Op 1 juli geven de Zomertortels 's avonds niet thuis maar hoor ik gelukkig wel de crex-crex roep van de Kwartelkoning in de Erlecomse waard. In de vroege ochtend van 3 juli laten minimaal 2 baltzende Zomertortels zich gelukkig alsnog fraai bekijken bij de Ooijse Graaf. Een beetje meewarig vraag ik me af hoe lang we deze soort nog gaan zien in NL?

Op 2 juli was ik op pad met de Steen-en Kerkuilenwerkgroep te Wageningen om nestkasten te controleren. Een Kerkuil vliegt op uit een nestkast en is een welkome jaarsoort.

Dat geldt ook voor de inmiddels jaarlijkse Slangenarend bij het Deelensche Veld op 10 juli die dit jaar bij de eerste poging al thuis geeft. Omdat ik in augustus drie weken op vakantie ga en begin augustus de beste tijd van het jaar is voor Zwarte Ooievaar, besluit ik om de 11e naar Vragenderveen te rijden. Hier worden 2 exemplaren al enkele dagen waargenomen. Na een korte zoekactie vind ik beide vogels badderend en poetsend in een begroeid ven.

Ondertussen geniet ik van zingende Wielewalen en roepende Middelste Bonte Spechten en Kraanvogels op de achtergrond. Op de 14e juli zie ik 2 Baardmannetjes bij Lingezege (Waterrijk-Oost), ook deze was nog nieuw voor de GLD-jaarlijst al maakte ik me daar niet al te druk over.

Ik besluit om eens op waarneming.nl te checken op hoeveel soorten ik inmiddels sta. De teller geeft 230 soorten aan! Dat is ongeveer vergelijkbaar met het schema van 2013 toen stond ik eind juli op 230 soorten. Als ik nog eens mijn lijst met vogelsoorten in 2021 in Gelderland doorloop merk ik dat ik een aantal algemene soorten vergeten ben in te voeren voor Gelderland! Zo ontbreken Ekster, Gaai, Spreeuw, Waterhoen en Meerkoet en blij ik dus al op 235 soorten te staan; ruim voor op het schema van 2013!

Ik besluit er dan ook maar voor te gaan. Voor een Zwarte Ibis rij ik op 18 juli helemaal naar Polder Oosterwolde gemeente Oldebroek. Onderweg zie ik een mooie Zearend bij Hattem boven de A50 en bij het natuurreservaat van SBB bij Oosterwolde tref ik een erg fraaie adult Purperreiger aan maar geen Zwibis. Voor een opdracht voor mijn werk bij Antea Group besluit ik bij het nabijgelegen Kampen wat ecologisch vooronderzoek te doen. Als ik op de terugweg nogmaals langs het SBB reservaat rij staat de Zwarte Ibis er wel en is nummer 236 binnen.

Augustus 2021

30 Juli vertrek ik voor 3 weken zomervakantie naar Oostenrijk. Zoals te verwachten was doken er in de eerste 2 weken van augustus meerdere twitchbare Waterrietzangers op in Gelderland, op de bekende plekken bij Arkemheen en Waterrijk-Oost.

Ik neem mijn verlies en vermaak me in Oostenrijk met o.a. Korhoen en Alpenseeuwhoen, Rotskruiper en Dwerguil. Ik ben wel precies op tijd terug in Nederland voor het trio nazomer doortrekkers te weten Morinelplevier, Duinpieper en Ortolaan. Op 22 augustus bezoek ik met Mark Ottens de beste plek voor de eerste 2 genoemde soorten namelijk het Kootwijkerzand. Dat blijkt niet zonder succes want om 7.55 uur horen we al het onmiskenbare hese pjuu roepje van een Morinelplevier! De onvolwassen vogel komt in westelijke richting laag overvliegen maar landt niet. Om 8.10 komt hij nogmaals roepend overgevlogen in zuidelijke richting en om 8.30 horen we hem of haar hoog in noordwestelijke richting vertrekken. Nummer 237 in the pocket. Ondanks een paar uur ploeteren in het mulle zand weten we helaas geen Duinpiepers te vinden. Jorrit Vlot weet dat de volgende ochtend wel voor elkaar te krijgen.

Ik kan vanwege werkverplichtingen niet weg en midden op de dag zoeken in een hete bakoven als het Kootwijkerzand trekt me ook niet erg. Ik besluit om 's avonds na het eten tegen beter weten in een poging te wagen. Na ruim een uur tevergeefs struinen door het mulle zand op en nabij de plek van Jorrit wil ik juist de moed opgeven als ik in de verte enkele Witte Kwikstaarten hoor roepen. Daar zat de vogel van Jorrit tussen. En warempel als ik dichterbij loop vliegt er een luidroepende Duinpieper op die gelukkig weer invalt. In het avondzonnetje kan ik nog een mooi bewijsfilmpje maken door mijn telescoop. Nummer 238 is binnen.

Alleen de Ortolaan ontbreekt nog van de drie. Daar lijkt op 31 augustus verandering in te kunnen komen als Ronald Stolk een opvliegend exemplaar meldt bij Dal van Deelen. 's Avonds struin ik een groot deel van het noordelijke deel van Dal van Deelen af maar op 2 langsvliegende Geelgorzen na, zie ik niets bijzonders. Thuisgekomen realiseer ik me dat het zuidelijke deel met de akkertjes graan en bloemenranden eigenlijk veel geschikter zijn voor Ortolaan. Ik besluit daarom de volgende ochtend terug te gaan.

September 2021

Op 1 september loop ik over de grasstrook tussen de singel met eiken langs de Delenseweg en het graanakker van Dal van Deelen. Na een paar honderd meter vliegt er een gorsachtig vogeltje met vrij lange staart op uit de eikenbomen met een "tsjuu" roepje: Ortolaan 239! Ik volg de vogel met mijn verrekijker en hij landt bovenin een strook fijnstraal. Met de telescoop zijn de roze snavel, gele baardstreep en lichte oogring goed te zien. Met mijn telefoon maak ik een amper herkenbaar bewijsplaatje, welke ik uitvergroot en als "screenshot" post op de Arnhemalert appgroep zonder naar het eindresultaat te kijken. Ik krijg al snel reacties binnen over mijn aquarel-kunst....maar gelukkig blijft de vogel nog een aantal dagen aanwezig en kan door meerdere waarnemers bevestigd worden. Later in september blijkt er nog een makkelijk bezoekbare Ortolaan op de akkertjes bij OudReemst te zitten zodat ik er zelfs 2 zie dit najaar!

Ortolaan, Oud Reemst, (foto: Alex Bos)

Dezelfde middag van 1 september zie ik een waarneming van een opvliegende juveniele Kwak van Berry Lucas bij de Linge bij Acquoy. Ik besluit 's avonds na het avondeten een poging te wagen en tref Berry aan als ik richting zijn vissteiger loop. Hij geeft aan de vogel niet meer gezien te hebben maar adviseert mij wat oostelijker te gaan zoeken, want daar zijn veel overhangende wilgen boven het water. Ik zoek de oevers van de Linge tevergeefs af. Op een tak in een klein kolkje noordelijk van de weg zie ik wel een Blauwe Reiger en als ik de rest van de kolk afspeur staat daar goed gecamoufleerd ook een juveniele ongeringde Kwak op een tak te slapen! Ik maak wat foto's door de telescoop en app de vogel door op de Gelderland app. Zo nummer 240 binnen. Dat gaat lekker!

Kwak, Acquoy (foto: Robert Keizer)

De volgende dag, 2 september zit ik op kantoor in Oosterhout als er een onvolwassen Rosse Grutto wordt gemeld bij Batenburg. 's Middags staat er een lange file op mijn normale route naar huis zodat ik besluit een omweg te maken via Batenburg. Als ik aan kom rijden is de vogel al enige tijd niet meer gemeld maar Paul Gnodde stelt me gerust en wijst de vogel aan die rustig staat te foerageren op het slik (241!!).

Op zondag 5 september is het alweer raak. Een mannetje Witoogeed wordt gemeld bij het Nuldernauw door Jorrit Vlot en Thijs Fijen. De plek is moeilijk bereikbaar met de auto en zeker twee kilometer lopen. Mijn zoontje heeft een verjaardagsfeestje en gaat trampoline-springen in Veenendaal. Ik heb 2,5 uur de tijd om vanuit Veenendaal naar Nijkerk te rijden, 2 kilometer te lopen, eend te zoeken, terug te lopen en weer terug naar Veenendaal te rijden. Dat zou net moeten kunnen toch?

Als ik aankom op de plek van melding blijken er niet veel duikeenden meer aanwezig te zijn. De aanwezige groepjes check ik nauwkeurig maar daar zwemt ie niet tussen. Ik besluit op de gok de hoek van de Zeedijk met de Berencamperweg af te speuren. Hier zwemmen wel enkele 100-en duikeenden (vooral Kuifeenden). Net binnen de tijd weet ik de Witoogeed terug te vinden (242) en met een grote grijns sta ik op tijd weer bij de Jump XL in Veenendaal om mijn zoon en vriendjes op te halen.

Op dinsdag 7 september rij ik 's morgens net Oosterhout (N-Br) binnen als meerder apps afgaan. Raoul Beunen heeft een Poelsnip op zien vliegen en weer in zien vallen in de uiterwaard bij Wageningen! Even daarna belt mijn vogelmaat en werkcollega Reinoud Vermoolen met de vraag waar ik ben? Ze staan met ca. 20 vogelaars uit omgeving Wageningen klaar om de vogel op te sweepen. Ze hoeven niet op mij te wachten. Ik besluit om op kantoor te blijven werken.

Een goede keuze want de vogel wordt niet teruggevonden die ochtend en middag. 's Avonds lopen Reinoud en ik alsnog een rondje in de uiterwaard. Als ik vraag waar ze naar de Poelsnip gezocht hebben, wijst Reinoud naar de overkant van de nevengeul. Het nabijgelegen schiereilandje waar altijd veel snippen zitten hebben ze niet gecontroleerd.

Op de bebording van SBB staat Verboden toegang in het broedseizoen maart-juli. Aangezien het september is besluit ik om voorzichtig het schiereiland te betreden. Al na een paar passen vliegt er vlak voor me met een knorrend zacht 'krokk' geluid een plompe snip op, met opvallende witte vleugelstrepen en witte staartzijden! Poelsnip!! 243

Poelsnip, Wageningen (foto: Alex Bos)

Om niet teveel te verstoren app ik de vogel alleen door in de lokale Wageningen app. Na een kwartiertje als de eerste vogelaars gearriveerd zijn stoot ik de snip nog een tweede keer op en kan iedereen ervan genieten. Later blijkt dat de melding is doorgezet op andere appgroepen en DutchBirding alerts.

September begon erg goed met 5 nieuwe soorten voor mijn BigYear, en dat al in de eerste week!
Daarna dooft het echter uit.

Ik check op 14 september twee meldingen van mogelijke Waterrietzangers in de Ooijpolder en Waterrijk-Oost maar kom niet verder dan Kleine Karekieten en een onvolwassen Rietzanger. Ik zoek op verschillende dagen naar ontbrekende soorten als Steppe- en Grauwe Kiekendief en Velduil op de bekende plekken Dal van Deelen, Deelensche Veld, Bennekomse Hooilanden en Rouvenen, maar het lijkt een slecht najaar voor deze soorten. Een opvliegende Kwartel op Dal van Deelen op 18 september is leuk maar had ik al op de lijst. Een Rosse Franjepoot op 25 september in de Elsterbuitenwaard (Utr) zit net een kilometer tje ten noorden van de Gelderland-grens en telt niet mee. Een mogelijke Gestreepte Strandloper op 26 september in de Kleine Gelderse Waard bij Aerdt wordt door mij ge-herdetermineerd als Kemphaan en een overvliegende juveniele Jan van Gent bij De Blauwe Kamer ontspringt ook de dans. Het is niet altijd feest.

Oktober 2021

Ook oktober begint met een dip.

De Bladkoning staat hoog op de verlanglijst voor oktober. De zingende vogel bij het Deelerwoud begin mei miste ik vanwege vakantie. Ik rekende op een makkelijke herkansing in september of oktober maar het blijkt een erg matig najaar voor Bladkoningen te zijn. Op 2 oktober is er een melding van een lastige, alleen gehoorde vogel in de Ooijpolder. Ik ben dan onderweg naar een Schreeuwarend bij Waspik (N-Br), welke ik op enkele seconden mis.

De volgende ochtend stortregent het en besluit ik even af te wachten tot de regen wat afneemt. Dat had ik beter niet kunnen doen want de Bladkoning wordt 's morgens nog eenmaal gehoord en opgenomen door Jordy Houkes maar daarna sta ik 2,5 uur voor nop in de regen en houdt de vogel zijn snavel. Gelukkig geeft de Schreeuwarend 's middags wel thuis bij Waspik en wordt het nog even spannend of hij de provincie Gelderland gaat binnen vliegen. Dat laatste doet hij uiteindelijk niet omdat hij afbuigt in zuidelijke richting.

De dag erna (4 oktober) is het wel prijs voor de GLD jaarlijst als er een mooie tamme Sneeuwgorst wordt ontdekt door Nils Bot in de Bennekomse Hooilanden. Vanuit Limburg op de terugweg van mijn werk kan ik de vogel nog juist voor donker halen en tik ik hem rond 18.15 uur binnen (244).

's Middags komt er ook bericht van een overtuigend gefotografeerde eclipskleed man Ringsnaveleend, wederom bij het Nuldernauw. Op 5 oktober doe ik 's morgens een poging om de vogel terug te vinden maar helaas lukt dit niet en ook andere regionale vogelaars weten hem niet meer terug te vinden.

Op zaterdag 9 oktober slaat Ronald Stolk toe in het Arnhemse werkgebied bij Dal van Deelen. Niet alleen weet hij een roepende Grote Pieper op te nemen maar ook vindt hij een heuse Strandleeuwerik aan de grond tussen tientallen Veld- en Boomleeuweriken! Een welkome soort voor mijn BigYear en ook een nieuwe voor mijn Arnhemlijst!

Als ik Ronald bel is hij bereid te blijven wachten. Twintig minuten later speuren we gezamenlijk de akkers af maar het valt nog niet mee om de Strandleeuwerik terug te vinden. Nadat de groep leeuweriken een paar keer vervlogen is krijgt Ronald hem weer in beeld en kan ik aanhaken. Pas de tweede keer dat ik deze soort in Gelderland zie! De vorige 3 exemplaren waren tijdens mijn BigYear in 2013 op het Wekeromse Zand. Soort 245 is binnen.

Ook op 10 oktober ben ik op het Dal van Deelen en struin ik de akkers en graslanden af in de hoop de Grote Pieper terug te vinden. Dat lukt niet maar wel vind ik de Strandleeuwerik terug en deze laat zich nu erg mooi bekijken. Op waarneming.nl zie ik een melding van een Bladkoning in de tuin van Adrie Hottinga bij Vorchten verschijnen. Ik ken Adrie aardig goed en rij die kant op. Jammer genoeg neemt hij niet de telefoon op als ik hem probeer te bellen voor meer details. Als ik voor zijn tuin sta bel ik nogmaals en dan blijkt dat het een doortrekkende vogel was die slechts kort ter plaatse was. Helaas voor mij kan ik met lege handen naar huis.

Op de 17e oktober ga ik voor de zoveelste maal naar het Nuldernauw, ditmaal naar de westkant tussen het Hertog Reijnout gemaal en Nekkeveld. Daar worden met enige regelmaat Middelste Zaagbekken gemeld, een soort die ik eerder in het jaar gemist heb en die soms best lastig kan zijn. Het is geen straf om hier 's morgens al vogelend op de Zeedijk te lopen: Zeearend, IJsvogel, Cetti's Zanger en Baardman heb ik al gezien en gehoord voordat ik op de plek arriveer. Na enig speurwerk vind ik ook 2 vrouwtjes Middelste Zaagbek (246!!) en eigenlijk nog leuker: een Kuifduiker in winterkleed. Bij strand Nulde check ik voor de zekerheid nog een grote groep duikeenden in de hoop om alsnog de Ringsnaveleend terug te vinden. Dat lukt niet maar 3 Krooneenden zijn een leuke troostprijs.

Op 20 oktober komt er opnieuw een melding van een luidroepende Bladkoning door, ditmaal op de Wageningenalert app. Arne van Wingerden heeft de vogel gevonden in een bosstrook in the middle of nowhere bij Blauwe Kamp/ Ommeren. Ik weet niet hoe makkelijk de plek en/of de vogel vindbaar is en app Arne met de vraag op hij erbij wil blijven. Aangezien ik nog 20 minuten moet rijden heeft hij daar aanvankelijk niet zoveel zin in. Toch doet hij dat wel.

Als ik aankom begint het hard te regenen en zie ik een half verregende jongen uit de struiken komen. Arne wijst de plek aan en na even tapen begint de Bladkoning te roepen en zien we kort iets door de struiken schieten. Dan volgt een harde onweersklap en begint het te stortregenen.

Zeiknat druipe we af naar de auto om daar te schuilen. Als het een kwartier later weer droog is lopen we gezamenlijk terug en laat de Bladkoning zich erg fraai van dichtbij zien. Arne weet een aantal mooie foto's te maken. Driemaal is scheepsrecht toch nog bladkoning op de GLDjaarlijst (247).

Bladkoning, Ommeren (foto: Arne van Wingerden)

November 2021

Op 7 november vindt Bas van den Bogaard al fietsend op de Grebbedijk bij Wageningen op geluid een Humes Bladkoning! (Foto cover). Ondanks het feit dat ik de soort al heb gehoord bij Geldermalsen in maart blijft het een buitenkansje. Ik spring dan ook snel op de fiets en schuif aan bij een groepje vogelaars op de Grebbedijk. De Humes laat zich geregeld horen maar niet zien. Reinoud Vermoolen die vanaf de andere kant van de stadsgracht vanuit een parkje kijkt, ziet hem wel. Ik fiets er naar toe en enige tijd later krijg ik de vogel dan eindelijk ook te zien. Een mooie verbetering van de waarneming uit maart maar helaas niet nieuw voor mijn BigYear.

Tot mijn grote verbazing vertelt Reinoud mij dat hij in 2021 drie soorten heeft gezien in Gelderland die ik niet heb. Kortteenleeuwerik en Jufferkraan wist ik, maar als ik vraag wat die derde soort is, dan breekt mijn klomp! Grauwe Gans!! Ik ben blijkbaar vergeten om de Grauwe Gans in te voeren op waarneming.nl. Dat is echter snel rechtgezet omdat ik meerdere afgelezen halsbanden van Grauwe Gans in de birdring-app heb staan. Nummer 248 en een evenaring van het BigYear record zijn daarmee een feit!

Als ik vervolgens na ga welke soorten eventueel nog mogelijk zijn kom ik uit op zeevogels (zeeëenden, duikers, franjepoten), zeldzamere boszangers, Velduil, Bonte Kraai, Frater, IJsgors en Grote Barmsijs. Gerichte zoekacties naar deze soorten zullen dan ook op het programma staan voor de overgebleven weken van het jaar.

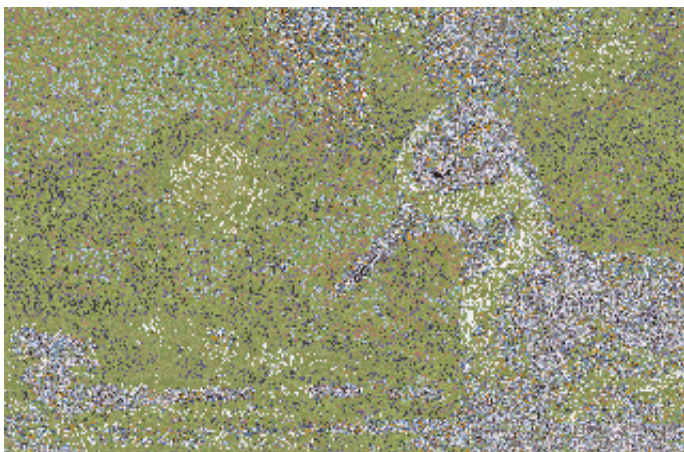
Op 14 november besluit ik om bij Driel (de beste plek van Gelderland voor Bruine Boszanger) een Don Quichot poging te doen om deze soort te zoeken. Het lukt me niet eens om de plek te bereiken want uitgerekend deze zondag heeft Sinterklaas besloten hier aan te meren met zijn pakjesboot en is de hele dijk afgezet. De dag erna komt er rond 9.30 uur een video-filmpje van James Lidster binnen op de Arnhem app met een luid tjakkende Bruine Boszanger die hij zojuist vanaf de fiets heeft ontdekt in een boomgaardje nabij de wijk Duifje te Arnhem. De vogel lijkt zich in noordelijke richting te verplaatsen en James heeft geen tijd om erbij te blijven. Ikzelf zit op dat moment in een belangrijk Teams-overleg dat nog tot 11.30 uur duurt. 's Middags ben ik vrij vanwege een crematie die om 14.00 uur begint. Ik bereken dat als ik een half uurtje moet rijden naar de plek, ik een uurtje kan zoeken voordat ik weer terug moet.

De vogel lijkt nog niet teruggevonden maar toch stap ik in de auto. Even na twaalven stap ik uit bij het Duifje en zie ik alleen Jorick van de Westeringh staan. Hij vertelt me doodleuk dat hij de vogel een half uurtje eerder heeft teruggevonden en dat hij met enige regelmaat roept. Als dat na een kwartier nog steeds niet het geval is en de vogel ook niet reageert op onze nabootsing van tsjak geluidjes, vraag ik Jorick of hij het goed vindt dat ik even tape. Even kort de roep afspelen werkt vrijwel meteen, en de Bruine Boszanger begint terug te roepen en laat zich zelfs even zien als hij vanuit de brandnetels naar een struik vliegt!

Jorick heeft inmiddels het geluid opgenomen als bewijs. 249 en een nieuw record in the pocket!

Op 21 november is het weer raak als Ronald Stolk een Roodkeelduiker weet te vinden op de Rhederlaag. Ik weet snel aan te haken: 250 and counting!

De dag erop zit ik om 17.00 uur nog in een Teams-overleg als er een Rosse Franjepoot wordt gemeld en bevestigd in een vijver langs de A12 bij Ede. Snel verlaat ik de vergadering en kan nog net in de schemer de tamme vogel bijschrijven als nummer 251. Gelukkig blijft deze prachtvogel nog even hangen en kan ik hem later nogmaals met beter licht van dichtbij bewonderen

Rosse franjepoot, Ede (foto: Alex Bos)

De Bonte kraai staat hoog op de verlanglijst. Een vogel bij Aalten in januari-februari heb ik niet bezocht omdat ik toen nog niet echt aan het jaarlijsten was. Die vogel wordt niet meer gemeld. Een andere Bonte Kraai is al het hele jaar aanwezig bij Lith-De Deelen in Noord-Brabant. Dit is enkele kilometers van de Gelderlandgrens en de vogel lijkt weinig van zijn vaste plek op de akkers af te wijken. Dan zie ik op 21 november dat ene Eric van Gement de vogel meldt op een slaapplek in een hoge boom tegen de Maas en daarmee tegen de Gelderlandgrens aan! Aangezien kraaiachtigen voordat ze naar hun slaapplek gaan vaak in grote groepen op slaaptrek rondzwermen en daarbij behoorlijke afstanden kunnen afleggen besluit ik een ludieke poging te ondernemen. Op 26 november vertrek ik 's middags naar Lith (N-Br) waar ik de Bonte Kraai om 15.25 uur aantref op de akkers tussen vele kauwen, kraaien en spreeuwen. Ik posteer mij vervolgens op de dijk (de Krommenhoek) op de locatie waar de slaapboom zou moeten zijn. Vanaf hier heb ik goed zicht op de Maas en het achterliggende grindgat Zandmeren te Maasdriel (Gld).

Even over 16 uur verschijnt er een grote zwerm zwarte vogels vanuit het noorden boven het grindgat. Honderden Spreeuwen, Kauwen en Zwarte Kraaien vliegen helaas op redelijke afstand langs. Een groot deel van de groep, en met name de Zwarte Kraaien draaien bij in zuidelijke richting en komen dichterbij. Ca. 20 vogels landen net zuidelijk van mij in een dode boom aan de Gelderse kant en steken na enige tijd over naar de Brabantse zijde om daar in een wilgenbosje te verdwijnen. Helaas zit hun bonte broer er niet tussen.

Maar het biedt wel perspectief. Ik besluit nog tot half vijf te wachten. Om 16.28 uur komt er opnieuw een groep zwarte vogels uit noordelijke richting aanvliegen ditmaal relatief dichtbij net aan de overkant van de Maas. Ik zie voornamelijk Kauwtjes en een paar Zwarte Kraaien maar dan vliegt er een lichter gekleurde kraai mijn verrekijkerbeeld binnen. Bonte Kraai! 252! Netjes aan de Gelderse kant van de Maas vliegt de vogel langzaam langs en maakt nog even aanstalten om in de dode boom te landen, Dat doet ie toch niet en een stukje verder buigt hij net als zijn voorgangers af naar de Brabantse kant om in een bosje te verdwijnen.

Als ik even later tevreden naar huis rij zie ik bij Gewande (N-Br) achter een restaurant een boom vol kraaiachtigen. Blijkbaar is dat de slaapboom. Geluk, toeval of gewoon strategisch afgedwongen? Het maakt mij niet uit: Bonte Kraai in de knip.

December 2021

Er blijven nog maar weinig targetsoorten over.

In november heb ik vrijwel alle grindgaten in de regio al een paar keer afgezocht naar zeeëenden of duikers maar zonder resultaat. Ruige veldjes afstruinen in de hoop op Frater, Grote Barmsijs, IJsgors of Velduil was ook geen succes.

Ik bel Ronald Stolk om te vragen of hij al een Velduil heeft op zijn Arnhem BigYear-lijst. Ronald kan dat bevestigen en geeft aan dat er enkele vogels overwinteren in Rouvenen. Hij heeft eind oktober een vogel gezien en gefilmd met de warmtebeeldcamera van Joost van Bruggen en later in november een vogel zien vliegen in de schemer. Nadat hij mij wat tips heeft gegeven besluit ik op 2 december een poging te wagen. Veel te vroeg in de middag rij ik stapvoets rond door Rouvenen ondertussen alle weidemaaltjes en velden afzoekend. Dat levert een mooi groepje van 4 Goudplevieren en een jagende Slechtvalk op.

Later op de middag als het licht begint af te nemen komen er van alle kanten Blauwe Kiekendieven aanvliegen. Ik tel tenminste 4 vrouwtjes en 1 mannetje maar helaas zit er geen Velduil tussen.

Als ik in het tanende licht nog een laatste keer met de verrekijker de weilanden afspeur, zie ik in de verte een Buizerd die een andere compacte rover van een paal verjaagt. De laatste hangt vervolgens even stil met hangende poten boven een akkerrand en stoot daar naar beneden om vervolgens niet meer tevoorschijn te komen. Het leek verdomd veel op een uil maar de te grote afstand, schemer en korte waarnemingsduur leiden ertoe dat de vogel ongedetermineerd blijft.

De waarneming blijft echter knagen.

De dag erna is het weer te slecht maar in de vroege ochtend van 4 december doe ik een nieuwe poging. Als ik iets voor 8-en weer stapvoets rondjes rij komt er plots een grote trekker met schijnwerpers met hoge vaart achterop rijden.

Aangezien hij geen aanstalten maakt om af te remmen geef ik snel gas en schiet een zijweggetje in. De trekker schiet maar net achter me langs!

Als ik van de schrik bij zit te komen zie ik vanuit mijn ooghoek laag boven de velden een uil aan komen vliegen, welke vlak voor mijn auto langs de weg kruist. De lange vleugels, roeiende vlucht en lichte ondervleugels laten weinig twijfel: velduil!!! Mission completed 253!!

Twee dagen later zit er een andere uil vlakbij mijn huis in het arboretum Belmonte te Wageningen. Een fraaie Oehoe zit met een onthoofde wintertaling in zijn klauw stoïcijns in een hoge boom naar de aanzwellende groep vogelaars te kijken. De Oehoe had ik al gehoord dit jaar maar zo'n buitenkansje laat ik niet lopen.

Oehoe, Wageningen (foto: Alex Bos)

De rest van de maand blijf ik plassen en grindgaten afspeuren naar zeeëenden maar zonder resultaat. Op eerste Kerstdag, als ik net met de familie Roosendaal (N-Br) binnenrijd voor een bezoek aan opa en oma, meldt Guido Verhoef een fraaie man Eideereend in de Rammelwaard bij Voorst. Ik kan het op dat moment niet opbrengen om het hele eind heen en terug te rijden. De Eider moet maar even wachten. De vogel zelf denkt daar anders over en is dezelfde middag alweer verdwenen.

Op 29 december zie ik op waarneming.nl de melding van Berto van Dam van een Zwarte Zeeëend op recreatieplas Bussloo bij Wilp. Dit keer neem ik geen risico en ga ik meteen polshoogte nemen. Na eventjes zoeken vind ik de vogel een uurtje later terug, duikend nabij een bootsteiger. Het blijkt de laatste nieuwe soort van het jaar te zijn waarmee het eindresultaat van mijn BigYear op 254 soorten komt te staan: een verbetering met 6 soorten ten opzichte van 2013.

Verschilsoorten 2013-2021

Het jaar 2013 was met name goed voor zeldzame eenden (Am. Smient, Am. Wintertaling en Siberische Taling) en vinkachtigen (Grote Kruisbek, Roodmus en Grote Barmsijs).

Het jaar 2021 grossierde in de zeldzame steltlopers (Morinelplevier, Poelsnip, Poelruiter en Rosse Franjepoot), riet- en boszangers (Humes Bladkoning, Bergfluit, Bruine Boszanger, Graszanger, Krekelzanger, Struikrietzanger) en gorzen (Dwerg- en Grauwe Gors, Ortolaan).

In 2021 werden 286 verschillende vogelsoorten ingevoerd op waarneming.nl voor de provincie Gelderland, een stuk meer dan de 270 stuks in 2013. Alleen in 2020 werden er nog meer vogelsoorten gezien in Gelderland, namelijk 293. Mogelijk heeft dit verband met de Covid-pandemie waardoor veel meer mensen er in de natuur op uit trokken en waarnemingen deden.

Door de lockdown was ikzelf ook vaker in de gelegenheid om erop uit te trekken. Sport- en sociale activiteiten vervielen immers en het thuiswerken maakte flexibele werktijden mogelijk. Aan de andere kant kostte de Covid-maatregelen mij ook veel soorten. Veel social media kanalen besloten geen waarnemingen van zeldzame vogels meer door te geven om groepsvorming van vogelaars te voorkomen. Zo werden er een deel van het jaar geen Dutch Birding Alerts gestuurd, besloten lokale Whatsapp groepen geen meldingen meer te delen en werden zeldzame soorten op waarneming.nl verborgen. Mede hierdoor werden Klein- en Kleinst Waterhoen, Balkan- en Kleine Vliegenvanger, Izabeltapuit en Roodkopklauwier stilgehouden.

Veel andere soorten waren (te) kort aanwezig of vlogen alleen over zoals Grauwe- en Steppekiekendief, Grijsze Wouw, Vale Gier, Bijeneter, Grote-, Dwerg- en Witvleugelstern, Strandplevier, Grote Pieper, Waterspreeuw en Pestvogel.

Graag bedank ik iedereen die mij dit jaar gesteund hebben. Met name diegenen die bereid waren een soort te helpen zoeken of aan te wijzen. Speciale dank gaat uit naar Alex Bos, Arne van Wingerden en Ronald Stolk voor het gebruik van hun foto's.

Veel vogelplezier in 2022 toegewenst.

Robert Keizer

PS: Een BigYear (met de auto) is natuurlijk niet erg klimaatvriendelijk. Een leuk alternatief is een Local BigYear of lowcarbonbirding. Hierbij tel je gedurende een jaar te voet of per fiets alle vogelsoorten in een straal van 10 kilometer rondom je eigen huis. Op Twitter is dit momenteel een heuse rage.

Waarneming: Koolmees, werk in uitvoering!

Voor de vogelaar is vogelkennis uiteraard van grote waarde bij het vinden en herkennen van vogelsoorten. Vaak is geluk mooi meegenomen: immers het toeval leidt nog wel eens tot bijzondere waarnemingen.

Als vogelfotograaf is niet alleen vogelkennis maar ook planning, inzicht, technische kennis en ervaring van belang om te slagen in het maken van een mooie plaat. Maar een portie geluk is ook altijd welkom. Vogels vliegen immers niet naar je toe om te komen poseren voor een mooi portret.

Achter het huis heb ik een klein grasveldje gelegen op het noorden, maar veel gras is er niet meer, het is meer een mos tapijtje geworden. Afgelopen voorjaar was ik getuige van een vrouwtje koolmees (smalle zwarte borststreep) dat mos kwam plukken voor haar nest.

Ik dacht, laat ik een gokje wagen, pakte snel de camera en ging op het terras doodstil liggen wachten op deze bezige bij. Keer op keer kwam zij terug en trok met veel inspanning takjes mos uit het mostapijt. De nestholte moet dichtbij geweest zijn want ze kwam vliegensvlug weer terug.

Ze leek onvermoeibaar en was zo druk bezig met haar karwei dat ze zich niets van mij leek aan te trekken. Ik schoot veel plaatjes en maakte vervolgens dit vierluik.

Ruud Reddingius

Samenvatting

De koude maanden april en mei veroorzaken bij veel soorten late aankomsten dit jaar. Het op-één-na hoogste aantal ingezonden gegevens in 42 jaar helpt om dat goed in beeld te brengen. De verschillen met Waarneming.nl zijn opvallend groter dan andere jaren. De eerste voorzichtige uitwerking van 40 jaar fenologie ziet er veelbelovend uit.

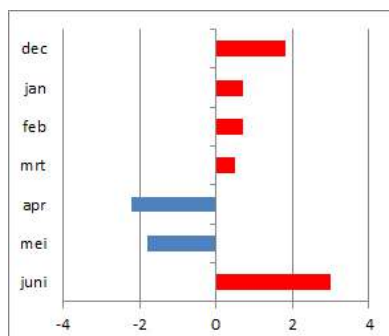
Weer 2021

Winter: December was met 5,5 °C tegen normaal 4,1 °C relatief de zachtste maand. De afwijkingen van normaal in januari (0,2 graden kouder dan normaal) en februari (0,4 °C zachter dan normaal) waren kleiner. In februari was er markante vorstperiode in de tweede week, de rest van de winter bracht nauwelijks winters weer.

Voorjaar: Alle drie de afzonderlijke maanden waren te koud in De Bilt, al kwam maart met 6,4 °C maar eentiende tekort. In Leuvenheim was maart net iets warmer dan gemiddeld.

April en mei waren allebei zeer koud, met respectievelijk 6,7 °C tegen 9,8 °C normaal en 11,2 °C tegen 13,4 °C normaal. Vooral deze combinatie was uitzonderlijk koud; april en mei 2021 waren met een gezamenlijke gemiddelde temperatuur van 9,0 °C goed voor een vierde plaats.

(Bron: KNMI en voor figuur 1 eigen waarnemingen)

Figuur 1. Afwijking van de gemiddelde temperatuur in 2021 van het langjarig gemiddelde in Leuvenheim (eigen waarnemingen Jos Pilzecker)

Inzendingen

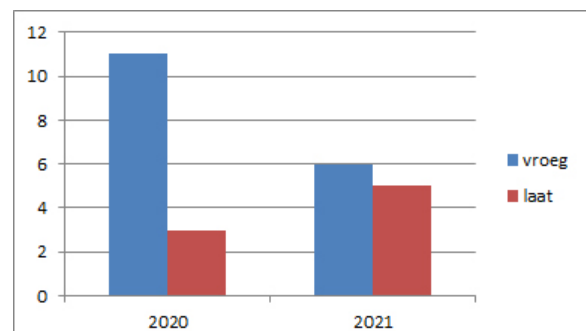
Van 23 leden kreeg ik dit jaar een lijst, in totaal 628 waarnemingen van 44 soorten. Jorick en Roy pieken met een volledige lijst, behalve de Zomertortel (die weer niemand heeft gevonden). Ivo en Erik blijven maar twee soorten achter. Bij kritisch doornemen vielen er 16 winterwaarnemingen en 34 data na de datumgrens af. Dus blijven 594 gegevens over om te bewerken, het op één-na-hoogste aantal in 42 jaar!! Waren we door corona meer buiten en was er meer tijd om te schrijven?

Alle inzenders op alfabetische volgorde, met tussen haakjes het aantal soorten waarvan zij/hij een allereerste waarneming instuurt:

Jettie van Assendelft (5); Luc Berris (2); Vincent de Boer (1); Piet Bus (3); Hans van den Dool; Dick van Dorp (4); Fokko Erhart (5); Abel Gyimesi; Maarten Hageman; Greta van Hoorn (4); Erik Lam (4); DerkJan Lindeboom; Jos Pilzecker; Henk Ruissen (1); Richard Schoonderwoert; Jan Schoppers; Ivo Seelen (1); Henk Tamerius;

Cor de Vaan (4); Roy Verhoef (3); Egbert Vrieling (1); Jorick van de Westeringh; Jeroen Willems (11).

De vroegste vogels

Figuur 2: Aantal soorten met een opvallend vroege of late eerste waarneming in 2020 en 2021.

Door een koude april en mei 2021 zie je in figuur 2 een fors verschil met het warme 2020. Slechts zes soorten hebben dit jaar een vroege eerste (gemiddeld 9,8/jaar) en vijf soorten zijn laat met hun vroegste datum (gemiddeld 3,6/jaar).

Boomvalk en Witgat vallen op door een gat na de eerste vroege waarneming(en), waardoor de mediane datum juist laat valt! Bij Boompieper en Zwarte Roodstaart wordt een late eerste vogel meteen gevolgd door grote aantallen soortgenoten. De mediaan ligt dan maar 3 dagen na de eerste datum.

Bijzondere verschillen met Waarneming.nl dit jaar!

Het is interessant om te kijken wat het verschil is tussen de eerst gemelde vogel van deze Fenologie en die van Waarneming.nl. Andere jaren bedroeg het verschil hooguit een paar dagen tot een week, afgezien van enkele uitschieters. Dit jaar bedraagt bij zes soorten het verschil meer dan twee weken en zijn er nog zeven met meer dan een week. Reden om dieper te graven op soortniveau.

Bij de Kleine Karekiet staan in Waarneming.nl 32 vroegere waarnemingen in de 18 dagen vóór de eerste in de fenolijsten. Bij de Rietzanger staan er liefst 43 waarnemingen in Waarneming.nl eerder dan de eerste in de lijsten. Alleen gaat dat bij de Karekiet grotendeels over één zingend exemplaar in Lingezen en bij de Rietzanger over zeker acht verschillende locaties! Hebben de inzenders van de fenolo in april de gebieden met rietlanden vermeden soms????

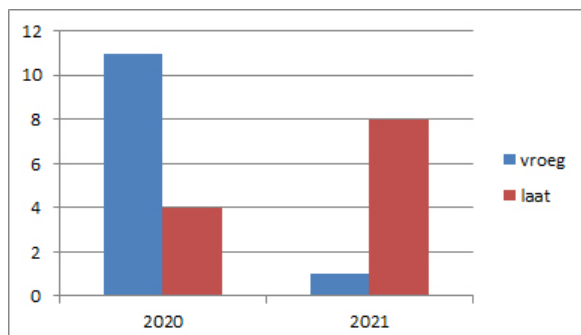
Een andere opvallende lacune is er bij de Tapuit. Sovon meldt opvallend veel vroege Tapuiten in het westen van Nederland, maar in de fenolijsten staat de eerste pas laat op 17 april. In Waarneming.nl staan er meer dan 50 vroeger.... Dertien daarvan betreffen een winterwaarneming bij Giesbeek, dus dat telt niet mee. Maar die andere 40 zaten toch echt in zeker vijf verschillende gebieden.

Zo blijkt dat zelfs 23 verschillende waarnemers niet genoeg zijn, meer inzenders gevraagd in 2022!!

Heel veel late aankomsten van de massa

Bij de mediane datums, de maat voor het moment waarop grotere aantallen van een soort binnen komen, is het contrast met vorig jaar nog sterker dan bij de eerste waarnemingen (zie figuur 3). Dit jaar is de Zwartkop de enige soort met een vroege mediaan, tegen bijna 4 soorten per jaar gemiddeld. Het aantal soorten waarbij de bulk opvallend laat aankomt stijgt in 2021 naar 8, normaal bijna 4 per jaar.

Nog nooit waren er zo weinig vroege en zoveel late soorten!

Figuur 3: Aantal soorten met een opvallend vroege of late mediane datum in 2020 en 2021.

Effecten van het koude voorjaar

Begin april kenmerkt zich door een vrij scherpe omslag naar koud weer en tegenwind voor de trekvogels. Dit zie je fraai terug in de ligging van vroege en late aankomsten. Alle late soorten komen aan in deze koude periode en op-één-na staan alle vroege data ervoor!

De nieuwe website www.meteo.be/vogeldetectie met beelden van 10 radarstations in België, Nederland, Frankrijk en Duitsland

meldt in een bericht van 9 maart over een uitzonderlijk massale trek in het tweede deel van februari. Sovon noemt ook opvallend veel vroege Tapuiten in een bericht van 6 april, dus vóór de koude-inval. En op 29 april haalt de achterblijvende aankomst van Tuinfluiters, Grasmussen en Braamsluiers het Sovon-nieuws. Dit is ook mooi te zien in de beelden op de site van www.europortal.org, www.vogeltrekatlas.nl en www.liveatlas.nl. Als je geïnteresseerd bent in vogeltrek snuffel dan eens in deze vier sites!

Beginnetje met 40 jaar feno

Een leuk voorbeeld wat er kan met zo'n lange waarnemingsreeks staat te lezen in de laatste Limosa van 2021. Rob Lensink heeft, gebruikmakend van onze fenologiedata, aankomst en vertrek van Boerenzwaluwen in onze regio naast elkaar gezet. Dat levert best verrassende resultaten op! Verder zit het grote overzicht van ruim 40 jaar fenologie nog in de bewerkingsfase, maar hierbij nog een voorzichtig opwarmertje.

Tot nu toe werd bij de uitwerking van een soort gebruik gemaakt van een lijngrafiek met een trendlijn om verschuivingen over de jaren in beeld te brengen. Maar een serie van ruim 40 jaar biedt mogelijkheden voor een nauwkeuriger beeld. Hierna is het verloop van een paar soorten weergegeven met blokken van tien jaar. Gekke uitschieters door warme/koude jaren of veel/weinig waarnemingen vertroebelen dan het plaatje niet meer. Kortom er ontstaat een beter en betrouwbaarder beeld. Meest rechts in de grafiek staat in rood het gemiddelde over de hele periode van 1981-2020.

Kleine Plevier (foto: Jeannette Weijers, archief)

In bewerkingen rekent een dagnummer makkelijker dan een datum. Deze zgn. Juliaanse kalender telt 1 januari als 1, en zo verder. Als richtlijn voor de onderstaande figuren betekent dit: 60= 1 maart 91= 1 april 75= 16 maart 105= 15 april

Figuur 4: Kleine Plevier, links gemiddelde 1e datum en rechts gemiddelde mediane datum per 10 jaar

De eerste Kleine Plevieren komen over de eerste dertig jaar steeds vroeger aan, in totaal 20 dagen zelfs. Vanaf 2010 blijft de gemiddelde eerste datum precies hetzelfde als in de tien jaar ervoor. Maar voor de grote massa treedt die afvlakking niet op. Daar zet de vervroeging over de veertig jaar gestaag door van half april naar de laatste week van maart. Dat is voor een mediaan een forse vervroeging van bijna 18 dagen!

Figuur 5: Blauwborst, links gemiddelde 1e datum en rechts gemiddelde mediane datum per 10 jaar

Blauwborsten staan pas sinds half jaren '90 op de fenolijst. Opmerkelijk genoeg zit er over die 25 jaar nauwelijks verandering in de gemiddelde aankomsten. Soorten die in zuidwest-Europa overwinteren reageren meestal sterker op het opwarmende klimaat met vroege aankomsten (zie de Kleine Plevier hierboven), maar de Blauwborst doet daar duidelijk niet aan mee. Bij de eerste datum zit er nog geen vijf dagen tussen de drie decades, steevast meldt de eerste zich in de laatste week van maart. Bij de medianen variëren de drie gemiddelden zelfs maar twee dagen rond 5 april!

Figuur 6: Grasmus, links gemiddelde 1e datum en rechts gemiddelde mediane datum per 10 jaar

Grasmussen zijn over de veertig jaar flink toegenomen, volgens Sovon landelijk een verviervoudiging in broedvogelaantallen. Zou dat kunnen verklaren dat de mediane datum zelfs een iets sterkere vervroeging laat zien dan de eerste vogels? Het tienjarig gemiddelde voor de eerste datum zakt met krap tien dagen naar 10 april. De mediane datum verschuift ruim 12 dagen naar 19 april over de afgelopen tien jaar. Dat is dezelfde datum waarop in de tachtiger jaren de eerste Grasmus werd gezien!

En.... "gewoon doorgaan"

De klimaatverandering met al zijn extreme weersituaties en temperatuurstijging stimuleert om de fenologie te blijven volgen. De grote berg ingestuurde gegevens laat in ieder geval zien dat er voldoende animo bestaat bij de waarnemers. Dank daarvoor!! Daarnaast ook dank aan Ronald Stolk én de redactie voor hun bijdragen.

Als dit in de Vlerk verschijnt zijn de eerste 'zomer'-soorten al weer binnen. Noteer ze ergens, in Waarneming.nl of op het formulier op je bureaublad, in je telefoon of je zakboekje. Dan zie ik het resultaat na eind juni graag in mijn (digitale) brievenbus.

Jos Pilzecker

Tabel 1: Eerste waarneming in 2021 van andere soorten uit Waarneming.nl

	2021	2020	2019	2018
Lepelaar	01-jan	01-jan	03-jan	09-feb
Bruine Kiekendief	06-jan	02-jan	02-mrt	12-jan
Rode Wouw	08-jan	28-feb	07-jan	28-jan
Kemphaan	05-feb	10-mrt	08-mrt	03-jan
Bonte strandloper	16-feb	12-mrt	01-mrt	06-mrt
Kluut	19-feb	21-feb	03-jan	30-jan
Bontbekplevier	24-feb	17-mrt	21-apr	11-mrt
Visarend	27-mrt	20-mrt	01-apr	30-mrt
Beflijster	31-mrt	05-apr	06-apr	06-apr
Zwarte Wouw	03-apr	06-apr	17-apr	24-mrt
Porseleinhoen	03-apr	16-apr	24-mrt	10-apr
Buidelmees	03-apr	13-apr	08-apr	19-apr
Snor	07-apr	14-apr	20-apr	09-apr
Engelse Kwikstaart	10-apr	10-apr	19-apr	05-apr
Regenwulp	11-apr	07-apr	05-apr	02-apr
Draaihals	14-apr	26-apr	15-apr	09-apr
Noordse Kwikstaart	25-apr	23-apr	22-apr	22-apr
Kwartel	28-apr	08-mei	29-apr	06-mei
Nachtzwaluw	09-mei	28-apr	11-mei	05-mei
Grauwe Klauwier	12-mei	15-mei	12-mei	07-mei
Zomertortel	24-mei	23-apr	04-mei	07-mei
Woudaap	28-mei	28-apr		
Kwartelkoning		06-mei	17-mei	10-mei

bron: Waarneming.nl, admin Ronald Stolk

Tabel 2 Fenologie 2021 zie volgende pagina: verklaring van de aanduidingen:

gem. eerste = gemiddelde eerste datum

gem. mediaan = gemiddelde mediane datum

mediaan = mediane datum (gemiddelde aankomst): datum waarop 50% van de gegevens binnen is

aantal = aantal waarnemingen, Wrn.nl = Waarneming.nl

6-mrt V of 6-mrt L = opvallend vroege resp. late datum (buiten de standaarddeviatie)

6-mrt V of 6-mrt L of 12 = nieuw 'record'

soort	'80-'20	'80-'10			2021		verschil Wrn.nl
	eerste datum	gem. eerste	gem. mediaan	eerste	mediaan	aantal	
Zomertaling	27-feb	18-mrt	04-apr	29-mrt	05-apr	14	-25
Wespendief	28-mrt	25-apr	05-mei	9-mei V	04-mei	5	-1
Boomvalk	01-mrt	13-apr	28-apr	23-4 V	6-mei L	13	-9
Scholekster	(1-jan)	25-jan	25-feb		22-feb	14	
Kleine Plevier	03-mrt	21-mrt	07-apr	18-mrt	30-mrt	15	-16
Grutto	27-jan	20-feb	08-mrt	19-feb	27-feb	11	0
Zwarte Ruiter	02-feb	31-mrt	10-apr	02-apr	22-apr	9	0
Tureluur	26-jan	13-mrt	19-mrt	05-mrt	23-mrt	14	0
Groenpootruiter	06-mrt	07-apr	21-apr	09-apr	25-apr	15	0
Witgatje	14-jan	03-mrt	31-mrt	13-feb V	12-apr L	13	
Bosruiter	27-mrt	20-apr	01-mei	24-apr	24-apr	6	-2
Oeverloper	14-mrt	06-apr	23-apr	17-apr	1-mei L	13	
Visdief	24-mrt	12-apr	23-apr	8-apr (2x)	22-apr	22	-4
Zwarte Stern	03-apr	16-apr	26-apr	24-apr	01-mei	13	-4
Zomertortel	19-mrt	24-apr	04-mei			0	
Koekoek	29-mrt	15-apr	25-apr	15-apr	26-apr	19	-12
Gierzwaluw	03-apr	19-apr	28-apr	18-apr	27-apr	22	+4
Boerenzwaluw	10-mrt	23-mrt	05-apr	27-mrt	02-apr	18	-6
Huiszwaluw	28-mrt	11-apr	22-apr	2-apr (2x)	22-apr	19	0
Oeverzwaluw	20-mrt	14-apr	18-apr	27-mrt	16-apr	19	-1
Boompieper	02-mrt	21-mrt	09-apr	1-apr L	04-apr	13	-2
Gele Kwikstaart	23-feb	26-mrt	13-apr	29-mrt (2x)	10-apr	18	-3
Tapuit	23-mrt	06-apr	21-apr	17-apr L	29-apr L	12	-19
Blauwborst	15-mrt	25-mrt	06-apr	30-mrt	15-apr L	15	-10
Roodborsttapuit	14-feb	08-mrt	23-mrt	21-feb V	21-mrt	12	
Paapje	14-mrt	20-apr	30-apr	22-apr	30-apr	11	-8
Gekr. Roodst.	24-mrt	06-apr	20-apr	04-apr	18-apr	18	-4
Zw. Roodstaart	26-jan	14-mrt	01-apr	29-mrt (2x) L	02-apr	12	
Nachttegaal	15-apr	20-apr	29-apr	19-apr (2x)	27-apr	11	-2
Sprinkhaanzanger	05-apr	20-apr	28-apr	15-apr	24-apr	9	-10
Rietzanger	28-mrt	19-apr	24-apr	19-apr	29-apr	12	-20
Bosrietzanger	15-apr	28-apr	11-mei	02-mei	15-mei L	14	+5
Kleine Karekiet	02-apr	23-apr	05-mei	18-apr	01-mei	20	-18
Grote Karekiet	10-apr	20-apr	06-mei	9-mei L	(10-mei)	3	0
Spotvogel	14-apr	01-mei	13-mei	28-apr	14-mei	12	-1
Zwartkop	26-feb	27-apr	08-apr	10-mrt V	1-apr V	21	-9
Tuinfluit	28-mrt	13-apr	27-apr	12-apr	02-mei	18	-1
Grasmus	04-apr	17-apr	25-apr	15-apr	23-apr	22	0
Braamsluiper	19-mrt	12-apr	23-apr	18-apr	27-apr	19	+1
Fitis	01-mrt	25-apr	05-apr	30-mrt	05-apr	22	-9
Tjiftjaf	09-feb	07-mrt	20-mrt	21-feb	15-mrt	19	-21
Fluiter	05-apr	21-apr	28-apr	22-apr	4-mei L	10	-1
Grauwe Vliegenv.	01-apr	25-apr	04-mei	01-mei	12-mei L	8	-6
Bonte Vliegenv.	25-mrt	13-apr	24-apr	4-apr V	24-apr	17	-1
Wielewaal	24-apr	03-mei	12-mei	10-mei (2x) L	13-mei	6	-3

Vogels van de wereld

Auteur: David Allen Sibley

€ 17,50, 192 blz., paperback, Kosmos Uitgevers

Een fotoboek met bijna 300 vogelfoto's van natuurfotografen van over de hele wereld. De foto's zijn voorzien van anekdotes van de fotografen, wetenschappelijke namen, locaties en alle technische details. Samengesteld door David Allen Sibley en natuurfotograaf Chris Gatum en met een voorwoord van Erik Ruiterman.

Vogelfamilies van Nederland

Auteur: Marcel Boer

€ 27,95, 364 blz., paperback, KNNV Uitgeverij

Waarom is de staartmees geen familie van de koolmees? Als je de familie van een vogel kent, is het daarna makkelijker om de soort te benoemen. Je leert op een andere manier naar vogels te kijken. Vogels die tot dezelfde familie behoren, zoals bijvoorbeeld de futen, spechten of mezen, vertonen onderling veel overeenkomsten in uiterlijk en gedrag. Met die wetenschap wordt de vogelwereld inzichtelijker en interessanter en wordt vogels kijken en herkennen nog leuker. Het boek beschrijft de Nederlandse vogelsoorten in 62 families. Als je de familie van een vogel kunt benoemen, is het daarna ook makkelijker om de soort te herkennen.

Voor de indeling en volgorde van de families is de nieuwste versie van de I.O.C. World Bird List van 2021 aangehouden. Teksten verschenen eerder in aangepaste vorm in De Kieft en het Vogeljaar. Met 275 illustraties van Jos Zwarts.

Thuisvogels

Auteur: Gerard Ouweneel met illustraties van Elwin van de Kolk

€ 19,95, 232 blz., paperback, KNNV Uitgeverij

Voor deze bundel ging Gerard Ouweneel het land rond en sprak hij met tuineigenaren over de belevenissen met vogels. Voorts komen enkele tuinen in het buitenland aan bod, tot een paradijsvogeltuin in Papua toe. Gerard Ouweneel (1937) kijkt ruim zeventig jaar naar vogels en schreef honderden artikelen over vogels.

ANWB Roofvogelgids van Europa

Auteurs: Theodor Mebs, Daniel Schmidt en Winfried Nachtigall

€ 25,00, 248 blz., paperback, Kosmos Uitgevers

39 roofvogelsoorten worden uitvoerig beschreven, compleet met hun specifieke kenmerken, habitat, jachtmethoden, voortplanting en populaties. Met foto's en illustraties inclusief vliegbeelden en verspreidingskaarten.

Zakgids roofvogels en uilen

Auteur: Lars Gejl

€ 17,90, 266 blz., hardcover, Noordboek Natuur

Deze zakgids past in elke binnenzak en maakt het je makkelijk om alle soorten roofvogels en uilen te herkennen. De gids bevat honderden nieuwe foto's en geeft compacte en overzichtelijke informatie over: beschrijving van de verspreidingsgebieden en trek, tekeningen van de silhouetten en de jizz, rui en kleden, gelijkende soorten en vergelijkingsplaten met pijlaanwijzingen naar de typische kenmerken per soort.

Handboek Meeuwen

Auteurs: Peter Adriaens, Mars Muusse, Philippe Dubois en

Frédéric Jiguet

€ 34,90, 320 blz., paperback, Noordboek Natuur

Een determinatiegids voor alle 44 soorten en ondersoorten meeuwen uit het West-Palearctische gebied. De kenmerken van de meeuwen worden aangeduid op meer dan 1200 foto's, waardoor ook het op leeftijd brengen mogelijk is. Naast leeftijdsbepaling en rui wordt ook topografie, de onderdelen van de vogel, uitgelegd en geïllustreerd.

De Vogelserie 22 - De knobbelzwaan

Auteur: Ton Eggenhuizen

€ 24,99, 288 blz., paperback, Atlas Contact

De Almeerse stadsecoloog Ton Eggenhuizen is een professionele liefhebber van knobbelzwanen, die ook in de stedelijke omgeving goed in staat zijn hun natuurlijke gedrag te vertonen. Het boek is ook een hartstochtelijk pleidooi voor het waarderen van de stadsnatuur.

De Vogelserie 23 - De steenuil

Auteur: Ronald van Harxen

€ 22,99, 216 blz., paperback, Atlas Contact

De auteur is een van de drijvende krachten achter het Steenuilenoverleg Nederland (STONE). De steenuil is nauwelijks groter dan een merel en daarmee ons kleinste uiltje. In ons land vind je de steenuil vooral in kleinschalig agrarisch landschap.

Ecologie en verplaatsingspatroon van de IJsvogel

Auteurs: Frans van Erve en Henk Moller Pillot

€ 17,50, 96 blz., hardcover, Pictures Publishers Uitgeverij

Nadat in 1963 in de strengste winter van de twintigste eeuw de ijsvogel-stand vrijwel geheel weggevaagd was, vroegen de auteurs zich af hoe het herstel in zijn werk zou gaan. Er werden broedplaatsen gezocht, waar de broedvogels en de nestjongen geringd werden. Dit resulteerde in een grote hoeveelheid gegevens over broedplaatsen, paarvorming, reproductie, plaatstrouw en leeftijd. Uiteindelijk werden meer dan 250 broedgevallen onderzocht en meer dan 1.800 ijsvogels geringd. Doordat ook veel informatie verzameld is over verplaatsingen in najaar, winter en voorjaar kon een beeld gevormd worden van het verplaatsingspatroon van volwassen ijsvogels en van uitvliegende nestjongen.

Bert Jager

Excursie 12 februari 2022: Randmeren

De excursie was voorbereid door Hans van den Dool en Henk Ruissen. Op 8 februari mailde Hans, gevelde door Corona, na rijp beraad met de excursiecommissie dat de excursie helaas niet door kon gaan. Koos Dansen en Max Janse, die goed thuis zijn in het gebied, boden aan de excursie te redden en na goed overleg ging de tocht door. Met elf deelnemers kwamen we om 9 uur aan bij het Stoomgemaal Hertog Reinout Jan achter Nijkerk. Januari, vrijwel dagelijks mist, was een van de drie somberste maanden sinds 1901. Maar vandaag scheen de zon!! Iedereen had er geweldig veel zin in.

Na een introductie door Koos liepen we over de Arkemheense Zeedijk naar het oosten tot een paar boerderijen. Daar rechtsaf over de Arkerweg tussen de weilanden door. Vervolgens rechtsaf over het Nekkeveld en via de zeedijk terug naar het gemaal. Een driehoek van zes kilometer waar we ruim viereneenhalf uur over gedaan hebben. Geen wonder want er was zooveel te zien, fantastisch!

Het begon meteen al goed met een grote groep passerende wulpen en de man Middelste Zaagbek die gemeld was (en er mooi nog zat). Er waren vier telescopen mee die voor mij, klein van stuk, herhaaldelijk op laagte zijn gebracht; waarna de vogel waar het om ging opnieuw werd opgespoord. Wat een service!

Het Randmeer was vogelrijk, met her en der Brilduikers, Grote Zaagbekken en Nonnetjes. Nekkeveld was goed voor o.a. Kempfontjies, Goudplevieren, Watersnippen, Pijlstaarten, ganzen in soorten en onnoemelijk veel Kieviten en Smienten. Koud was het wél. Er stond een stevige wind en het had gevoren. Bij een huis met beschutting van wat struiken bedacht de een na de ander: goede plek om wat te eten. Commentaar van Koos: "Hier waar het warmer is niet te lang blijven staan. We zijn toch ook gekomen voor de lol van ontberingen." Op dat moment ging de deur open. De vrouw des huizes informeerde hoe lang we nog van plan waren daar te blijven staan. Eh, vijf minuten? Als jullie langer blijven maak ik koffie, bood ze gul aan. En waarachtig, even later bracht haar schoonzoon een dienblad met een potje suiker, 1 thee en tien mokken dampende koffie. Haar kleindochter presenteerde met een ernstig gezicht koeken, waarbij ze met grote ogen iedereen aan keek. Wat een verrassing deze ontvangst!!

Koffietijd Nekkeveld (foto: Koos Dansen)

Nog een verrassing: zingende Veldleeuweriken, veel zelfs. Jongere oren hoorden ook Witte Kwikstaartjes. Om 1 uur 's middags waren we terug op de zeedijk. Vol in de wind was het meteen guur. In het zicht van het stoomgemaal kwamen we langs een bosschage knotwilgen met bramenruigte. Frappant hoe je daar dan onmiddellijk de luwte voelt.

De koffiepaauze was in het Postillonmotel Nulde. Van daaruit gingen we te voet naar een kijkpunt met zicht op de Delta van de Schuitenbeek. Het leverde een Kluut op, een Oeverloper, een Witgatje, veel Bergeenden en opnieuw Brilduikers, Nonnetjes, Pijlstaarten, Brand- en andere ganzen.

Er was nog even tijd voor het laatste kijkpunt. Bij de rotonde waar we in het begin richting stoomgemaal reden, gingen we nu een kort stukje naar het oosten. Zoals gewoonlijk zaten daar veel meeuwen. Kok-, Storm-, Zilver-, en Kleine mantel-. Er leek een Pontische tussen te zitten, maar daar kwamen we niet helemaal uit. Drie druk fouragerende Grutto's waren hier het hoogtepunt. Tevreden namen we afscheid van elkaar met veel dank aan Dansen en Janse: Koos en Max.

De eindscore was: 13 soorten steltlopers, 13 soorten eenden, in totaal 57 soorten. Niet meegerekend: Sonsbeek en onderweg.

Marguerite Sweers

Brilduikerpaar (foto: Koos Dansen)

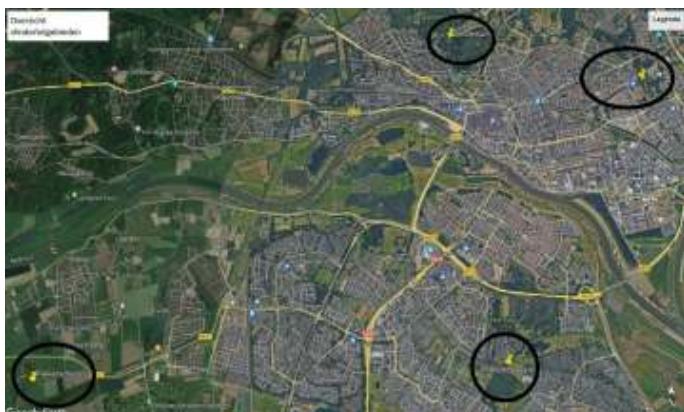

Smienten Arkemheem (foto: Koos Dansen)

Andere fauna: Vlindertellingen in en om Arnhem

Inleiding en methode

Leden van de Vlinderwerkgroep Arnhem tellen inmiddels zo'n 14 jaar dagvlinders in diverse gebieden in de Gemeente Arnhem en Overbetuwe. Inmiddels hebben we 5 telgebieden (zie figuur 1): Fikkersdries 1 en 2 (Gemeente Overbetuwe), de Vlindertuin (Zijpendaal), de Heemtuin Presikhaaf en Immerloo-park (sinds 2021).

Figuur 1: Telgebieden Vlinderwerkgroep Arnhem e.o.

Elke telroute is in overleg met de Vlinderstichting uitgezet, met een lengte van ongeveer 1 km en onderverdeeld in secties (zie figuur 2).

Figuur 2: Telroute Fikkersdries uitgewerkt met secties

Tussen 1 april en 1 oktober wordt er wekelijks volgens een vast stramien geteld en wordt per sectie het aantal getelde vlinders doorgegeven aan de Vlinderstichting. Er zijn in Nederland meer dan 800 telroutes. Met deze gegevens krijgt de Vlinderstichting veel informatie binnen over de stand der vlinders. Nederland is dan ook qua vlinders het best geïnventariseerde land ter wereld. Van een van onze telgebieden zijn hieronder de resultaten uitgewerkt. Het betreft Fikkersdries 1. Het gebied bestaat voor een deel uit loofhoutbosjes, waterpartijen en grasland. De secties 1 t/m 8 hebben een besloten karakter. De overige secties bestaan uit open grasland.

Resultaten

Van de getelde vlinders wordt door de coördinator jaarlijks van elk gebied een overzicht gemaakt (per sectie, maar ook per maand). Een voorbeeld van het overzicht van 2021 van Fikkersdries 1 per sectie staat in tabel 1 weergegeven en per maand in tabel 2. Een totaaloverzicht van de resultaten van de afgelopen jaren staat in tabel 3.

2021, sectie:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
atalanta	6	10	5		4		2	2	4				4
bont zandoogje	1	1	9	4	3	1	1				1		
boomblauwtje		1		1									
bruin blauwtje	7	4	1	2	1			2	3	6	3	6	4
bruin zandoogje	19	169	16	25	28	10	11	16	215	24	34	34	33
citroenvlinder		7	3	2	2	2	2	1					1
dagpauwoog	1	9	2	6	3	1		1	6		8	1	1
gehakelde aurelia		2	2	1									
groot dikkopje		1	1				1						
groot koolwitje	9	9	1	3	1	3		4			5	1	
hooibeestje				6	2	3		9	25	12	15	3	3
icarusblauwtje		1		18	15	1	1	3	13	11	17	8	3
klein geaderd witje	5	15	5	8	12			4	5	4	3	4	2
klein koolwitje	21	24	10	11	9	2	3	5	14	5	11	3	2
kleine vuurvlinder						1	1				3		
koninginnenpage											1	1	
landkaartje				1				1					
oranjetipje	1	2	3	2		1	1		2			1	
scheefbloemwitje				1									
zwartsprietdikkopje		1											
Totaal 2021	70	256	58	91	80	25	27	49	286	61	102	61	52
Aantal soorten	9	15	12	15	11	10	10	11	9	6	11	11	9

Tabel 1: Overzicht 2021 van Fikkersdries 1 per sectie

2021	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	Totaal
atalanta				6	26	2	4	38
bont zandoogje					1	19	1	21
boomblauwtje					1	1		2
bruin blauwtje			5	10	9	14	1	39
bruin zandoogje				30	537	67		634
citroenvlinder		2	4	1	1	12		20
dagpauwoog	2	6	7	1	13	5	5	39
gehakelde aurelia					4		1	5
groot dikkopje				2	1			3
groot koolwitje			3	11	11	11		36
hooibeestje			15	38	2	17	6	78
icarusblauwtje			6	16	21	47	1	91
klein geaderd witje		4	6	3	17	29	9	68
klein koolwitje	4	9	9	5	16	61	16	120
kleine vuurvlinder				2		2	1	5
koninginnenpage			1	1				2
landkaartje			1		1			2
oranjetipje		8	2	3				13
scheefbloemwitje					1			1
zwartsprietdikkopje					1			1
Totaal 2021	6	29	59	129	663	287	45	1218
Aantal soorten	2	5	11	14	17	13	10	20

Tabel 2: Overzicht 2021 van Fikkersdries 1 per maand

In 2021 is er 27 keer geteld in dit gebied, dat betekent 45 vlinders per telling. Dit jaar zijn er 20 soorten vlinders geteld. In de afgelopen 5 jaar (we tellen hier sinds 2017) zijn hier 23 soorten geteld. Uit het overzicht per maand blijkt dat juli duidelijk de beste vlindermaand is. Uitzonderlijk is dat in 2021 juni een betere maand was dan mei. Normaal treedt in juni een dip op in de aantallen vlinders, omdat soorten die 2 generaties per jaar hebben dan vaak in het ei/pop-stadium zijn.

	2017	2018	2019	2020	2021
atalanta	9	2	4	20	38
bont zandoogje	13	8	7	4	21
boomblauwtje	4		2		2
bruin blauwtje	9	12	89	56	39
bruin zandoogje	218	343	298	297	634
citroenvlinder	23	23	33	19	20
dagpauwoog	68	25	10	22	39
distelvlinder	5	11	63	1	
gehakelde aurelia	17	3	11	17	5
groot dikkopje	5		1	8	3
groot koolwitje	27	92	16	19	36
hooibeestje	164	138	122	231	78
icarusblauwtje	383	179	310	338	91
klein geaderd witje	68	124	59	85	68
klein koolwitje	46	165	121	137	120
kleine vos	14		1	9	
kleine vuurvlinder	8	20	17	29	5
koninginnenpage		4	8	5	2
landkaartje	14	9	4		2
oranje luzernevlinder			1		
oranjetipje	16	3	15	9	13
scheefbloemwitje					1
zwartsprietdikkopje	1				1
Eindtotaal	1112	1161	1192	1306	1218
aantal tellingen	27	28	24	28	27
aantal vlinders/telling	41,2	41,5	49,7	46,6	45,1
aantal soorten	20	17	21	18	20

Tabel 3: Totaaloverzicht getelde vlinders in Flikkersdries 1, 2017 - 2021

Hierboven staan de aantallen van Flikkersdries 1 als voorbeeld, maar uit de tellingen van alle telgebieden bij elkaar blijkt dat 2021 niet zo'n goed vlinderjaar was. De aantallen zijn over het algemeen wat lager dan vorig jaar. Flikkersdries is al enige tijd ons beste telgebied. Dit waterwingebied wordt door Vitens ecologisch beheerd, waarbij 2 keer per jaar gemaaid wordt. In het maai-beheer valt nog wel iets te verbeteren, maar toch is dit een interessante vlinderbiotoop met behoorlijke aantallen vlinders. Immerloo-park is een stadspark, waar we dit jaar voor het eerst geteld hebben. Hier zien we m.n. de tuin- en parkvlinders.

Met 14 soorten en gemiddeld 13 vlinders per telling is dit niet zo rijk aan vlinders. In de vlindertuin en de Heemtuin tellen we al sinds 2008. De aantallen zijn hier lager dan in Flikkersdries, maar het aantal soorten dat we hier geteld hebben ligt inmiddels op 26 en is dus iets hoger dan Flikkersdries. In deze gebieden zien we dat 2021 een goed jaar was voor de atalanta's, de dagpauwogen en de oranjetipjes. Dit is in overeenstemming met de landelijke trend.

Vergelijking met landelijke trend

In heel Nederland gaan globaal 2 van de 3 vlindersoorten achteruit. Er gaan ook enkele soorten juist vooruit. De drijvende krachten achter deze trends zijn de stikstofdepositie en de klimaatverandering. Daar doorheen spelen lokale effecten als maai-beleid, pesticiden gebruik en versnippering van het landschap. Sommige soorten als de dikkopjes (in deze omgeving het groot dikkopje en zwartsprietdikkopje) zijn stikstofmijdend en deze soorten zien we landelijk en in onze telgebieden helaas steeds minder.

Andere soorten hebben een stijgende trend, bijv. de bruine blauwtjes (zie foto 1). Ook met bonte zandoogjes (foto 2) gaat het al een aantal jaren goed (hoewel de laatste paar jaar juist weer iets minder).

Tot slot

De Vlinderwerkgroep van KNNV Arnhem heeft momenteel 6 tellers, die de 5 telgebieden wekelijks tellen. We kunnen nog wel enkele nieuwe tellers gebruiken. De soorten dagvlinders leren kennen is niet erg lastig, het zijn er maar in de 50. In onze gebieden worden ruim 25 soorten vlinders geteld. En we tellen alleen bij mooi weer! Dus als je zin en tijd hebt om (regelmatig) te tellen neem dan vooral contact op met Harrie Rietberg.

Literatuur

Van Swaay, C.A.M. (2005) Handleiding Landelijk Meetnet Vlinders. Rapport VS2005.042, De Vlinderstichting, Wageningen. <https://www.vlinderstichting.nl/wat-wij-doen/meetnetten/landelijk-meetprogramma>

Harrie Rietberg (email: harrierietberg@xs4all.nl, tel 0481-350955).
Cor de Vaan

Bruin Blauwtje (foto: Harrie Rietberg)

Bont Zandoogje (foto: Harrie Rietberg)

Wij hebben met elkaar een geweldige passie: vogels kijken! Of we nu lijsten bijhouden en zoveel mogelijk soorten proberen te zien of gewoon kijken welke vogels we tijdens het wandelen tegenkomen, we genieten maximaal van de vogels om ons heen. Door onder andere aandacht voor tuinvogeltellingen, het massale gebruik van sociale media en Corona, is onze hobby steeds populairder geworden. Niets mis mee, natuurlijk! Maar een grote interesse voor vogels kan ook tot verstoring voor de vogels leiden en tot ergernissen onder elkaar. Hoe zorgen we met elkaar dat we op een ethische wijze onze passie kunnen blijven beoefenen?

Hoe benaderen we die leuke soorten als een blauwborst?

Gedragscode

In mijn dagelijkse werk ben ik bezig met allerlei morele vraagstukken. Ethiek, integriteit, moreel leiderschap, ons morele kompas, allemaal termen die voorbijkomen. Een ontzettend interessant werkkterrein, waarbij het allemaal gaat over menselijk gedrag en -handelen.

Ook bij natuurliefhebbers ontstaan ergernissen als anderen zich niet aan de regels houden of als mensen gedrag laten zien dat mogelijk de natuur verstoort. Afval in de natuur achterlaten, nestfotografie, verboden terreinen betreden, voor zonsopkomst een natuurgebied in gaan, vogels lokken met prooi, voer of geluid. Het is goed om eens met elkaar te bespreken wat we daar nu eigenlijk van vinden. Maar wat doen we er nu mee? In de organisatie waar ik werk hebben we een Beroepscode. Een geheel van "regels" dat bedoeld is om duidelijkheid te geven over wat we qua gedrag verwachten van medewerkers. Maar vooral bedoeld om samen te werken aan een veilig werkklimaat waarin we dilemma's met elkaar kunnen bespreken. Want regels zijn niet altijd zwart-wit. En zelfs als een regel weinig ruimte voor discussie lijkt te geven, kunnen er morele vraagstukken ontstaan. Hebben we als vogelliefhebbers ook een gedragscode nodig? Of bestaat de wens om een gezamenlijke gedragscode te ontwikkelen? Of beter nog, bestaat er al zoiets?

De ene soort is toleranter dan de andere en dat verschilt ook weer per situatie

Een korte zoekslag op Google geeft al snel resultaat voor gedragscodes voor vogelaars. Zowel de Vogelbescherming als Avifauna Gelderland besteden hier aandacht aan. Zo staat op de site van Avifauna Gelderland:

Voorkom verstoring van vogels en hun leefomgeving; de vogel staat op de eerste plaats.

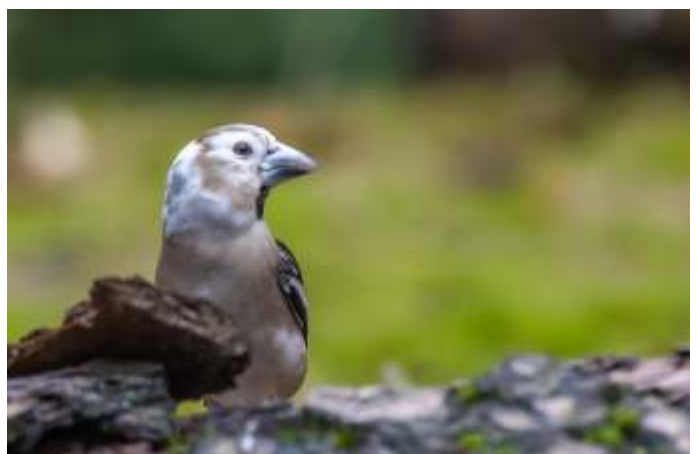
Denk aan de impact op een locatie bij publicatie.

Houd je aan wetten, respecteer en volg aanwijzingen op.

Wees duidelijk in communicatie.

Wees een ambassadeur voor je hobby.

De Vogelbescherming zegt min of meer hetzelfde in hun gedragscode met nog een extra punt over het lokken van vogels, bijvoorbeeld met geluid. Dat hoeft geen probleem te zijn, maar let ook hiermee op het welzijn van de vogels. In het broedseizoen is het lokken van vogels uit den boze, want het kan voor verstoring zorgen. Avifauna Gelderland komt hier ook op terug in hun uitleg bij punt 1.

Een bijzonder gekleurde vogel, zoals deze appelvink, kan ook een groot aantal mensen trekken

Handhaving

Een gedragscode is mooi en kan duidelijkheid geven over wat moreel wenselijk gedrag is. Maar kun je dat ook handhaven? Een gedragscode is geen wet, maar wordt vrijwillig aangegaan. Een gedragscode heeft ook alleen zin als er draagvlak voor is en mensen zich er vrijwillig aan committeren. Wat is het nut er dan van? Iemand die zich verbindt aan een gedragscode, zal toch niet diezelfde code overtreden? Toch gebeurt dat wel. Dat doen we allemaal en we hebben er allemaal een goed verhaal bij. Net zoals wettelijke regels. 's-Ochtends vroeg niet door rood fietsen? Er is verder geen kip op de weg! Een natuurgebied voor zonsopkomst betreden terwijl dat duidelijk niet is toegestaan? Ik ben helemaal alleen, dus ik verstoor het wild echt niet! Naast de regels zal dus ook duidelijkheid moeten bestaan over de sancties die staan op het overtreden van de regels. Erg lastig om een gedragscode te handhaven dus. Los van de vraag of je echt alles met regels wilt vastleggen.

Een jonge Jan-Van-Gent komt zelf dicht in de buurt.
Gefotografeerd vanaf een boot.

Bespreekbaar maken van gedrag en handelen

Een veel mooier doel van een code vind ik de mogelijkheid om handelen en gedrag met elkaar bespreekbaar te maken. Een code kan een mooi uitgangspunt zijn om met elkaar in gesprek te gaan over moreel wenselijk gedrag. Het doel hoeft daarbij niet te zijn dat je het per definitie met elkaar eens wordt. Begrip voor elkaars mening, nieuwe inzichten en leren zijn vooral belangrijk. Respect hoort daarbij. Respect voor iemand die een andere mening heeft en respectvol aanspreken.

Door gedrag bespreekbaar te maken kunnen we ook van elkaar leren. Hoe meer we weten over de vogel of de omgeving, hoe minder snel we zullen verstoren. Niet veel mensen zullen moedwillig een vogel willen verstoren. Veelal zal verstoring juist plaatsvinden door onhandigheid, naïviteit of onwetendheid. Kennis delen zal dan helpen om op een juiste manier te handelen in het veld. Bewustzijn is hierin het sleutelwoord.

Deel je de locatie van kwetsbare of zeldzame soorten?

Vogelfotografen

Mijn passie voor vogels zit vooral in het fotograferen van vogels. Menig vogelaar heeft zo zijn of haar bedenkingen over natuurfotografen. En ja, er zijn helaas fotografen die ver gaan voor het perfecte plaatje en daarmee de vogel verstoren. Bijvoorbeeld door nestfotografie of het betreden van kwetsbare gebieden. Gelukkig zijn er ook veel natuurfotografen die zich wel op een verantwoorde manier met hun passie bezighouden. Nature First is een wereldwijde alliantie voor verantwoorde natuurfotografie. Ook in Nederland is een tak van Nature First actief. Iedereen kan zich daarbij aansluiten. Aan de hand van een aantal kernprincipes, wil Nature First natuurfotografen, zowel professioneel als recreatief, begeleiden op weg naar verantwoorde natuurfotografie.

- * Geef prioriteit aan het welzijn van de natuur boven fotografie
- * Informeer jezelf over de plaatsen die je fotografeert
- * Denk na over de mogelijke gevolgen van je acties
- * Wees discreet met het delen van locaties
- * Ken en volg de regels en voorschriften
- * Volg altijd de principes van "laat geen sporen na" en probeer plaatsen beter achter te laten dan je ze aantrof
- * Deel deze principes met anderen

Maar nu nog doen

Aanspreken is niet zo makkelijk en vanzelfsprekend als we wellicht zouden willen. Want wat als je de enige bent die iets moreel niet correct vindt? Groepsdruk, onveiligheid en onvoldoende kennis van de natuur, om maar een aantal dingen te benoemen, vormen nogal eens een obstakel om gedrag en handelen goed te kunnen bespreken. Hoe graag we iemand ook zouden willen aanspreken op gedrag, voelen we ons ook altijd veilig genoeg om dat te doen? Ik zou graag zeggen dat ik altijd iemand aanspreek. Maar ervaring leert dat ik dat toch niet altijd doe. Maar hoe mooi zou het zijn als we met elkaar wel het goede gesprek kunnen voeren over ons eigen handelen en gedrag! Daar is respect en moed voor nodig. En de vaardigheid om aan zelfreflectie te doen.

Renate van den Boom (Auteur en fotografie)

Dit artikel werd eerder geplaatst in De Mourik 2021-2 en is met toestemming overgenomen

Ringterugmeldingen 44 is een feit. Jos Pilzecker, Mark Gal, Janneke Hokke en Ruud Reddingius worden bedankt voor het delen. Een Duitse Buizerd voor de tweede winter in ons werkgebied, een Zuid-Hollandse Zeearend zonder signaal en twee Kokmeeuwen waarvan één Rus. Zie je een gekleurde vogel dan kun je de app BirdRing gebruiken. Je ziet dan gelijk na invoeren de meldingsgeschiedenis van de vogel. Deel je waarneming met deze rubriek en maak er een verhaal bij maar zonder verhaal mag ook.

Buizerd blauw 3E

Jos Pilzecker meldt me het volgende. Op 15 december 2021 zat een Buizerd met opvallende blauwe vleugelmerken aan de rand van Brummen/Cortenoever binnendijs. Met telescoop afgelezen als 3E maar hij twijfelde nog of het wellicht 3B kon zijn. Jos kon op 21 december bevestigen dat het inderdaad om deze vogel 3E ging. Niels van Pelt van waarneming.nl meldde later dat de vogel een jaar eerder daar ook al was gezien. Het kostte hem moeite om een waarnemer te overtuigen dat de Buizerd niet verstrikt zat in een mondkapje ... Daarbij werd deze 3E op 29 december 2020 door Theo Verstrael gezien bij Leuvenheim ook in deze rubriek (Ringterugmelding 42) behandeld in Vlerk 3-2021. De vogel is geringd als enig jong ten noordoosten van Bielefeld op 21 juni 2020.

De Buizerd is dus voor de tweede winter in onze omgeving aanwezig en dus ongeveer 1 jaar en 9 maanden. Buizerds worden gemiddeld maar ca. 2,7 jaar oud (VogeltrekAtlas.nl).

Buizerd blauw 3E. 't Zand, Brummen, 15 december 2021. (foto: Jos Pilzecker)

Zeearend Hellegatsplaten 2019

Op 15 januari 2022 in de middag ziet Janneke Hokke een Zeearend in de Meinerswijk. Ze maakt een aantal foto's en deelt die op waarneming.nl. Mark Gal is alert en bekijkt de foto's en daarop is een zender op de rug van de vogel te zien en mailt Janneke. Na contact met de Werkgroep Zeearend blijkt al snel op basis van zender en leeftijd dat het gaat om de vogel die in het voorjaar van 2019 als jong is geringd in de Hellegatsplaten gelegen tussen Haringvliet en Krammer-Volkerak. De vogel ging daarna op reis naar W en ZW-Nederland, België, Oostvaardersplassen, Noord-Duitsland en de laatste melding was in mei 2020 bij Hamburg.

Daarna kreeg de werkgroep geen signalen meer binnen van de zender en waarschijnlijk heeft de logger een technisch mankement. Een vervolgwarneming is er op 23 januari in de Hoge Veluwe in het Oud Reemsterveld. Hellegatsplaten 2019 is de enige projectvogel van totaal 15 waarbij de zender is uitgevallen. De vogel is nu in het 3e kleed en in het vierde levensjaar. Van de vier gezenderde jonge Zeearenden uit 2019 stierf er één in het derde jaar. Van de zeven gezenderde arenden uit 2020 stierf geen vogel en van de vier vogels uit 2021 stierf er één (werkgroepzeearend.nl).

Zeearend Hellegatsplaten 2019, Meinerswijk, 15 januari 2022. (foto: Janneke Hokke)

Kokmeeuw wit EOSX

Op 24 november maakt Ruud Reddingius een aantal foto's van Kokmeeuwen in Park Presikhaaf. De vogel is op 12 december 2008 geringd aan de Rijnkade in Arnhem door Frank Majoor. Daarna volgen er bijna 100 terugmeldingen bijna alle in de maanden november-maart nagenoeg alle in Nederland. Arnhem is veruit favoriet maar de vogel maakt ook regelmatig uitstapjes naar Amsterdam en eenmaal naar Den Haag. Slechts twee meldingen buiten Nederland namelijk op 17 april 2017 in Sint Petersburg en op 31 maart 2018 in Gdansk, Polen. Het is dus waarschijnlijk een Russische broedvogel. Van de 270.000 in ons land geringde Kokmeeuwen hebben er slechts ca. 70 een terugmelding uit Rusland.

De vogel is minimaal ruim 13 jaar oud, een aanzienlijk bovengemiddelde leeftijd (VogeltrekAtlas.nl).

Kokmeeuw wit EOSX, een Russische wintergast. Park Presikhaaf, 24 november 2021. (foto: Ruud Reddingius)

Kokmeeuw wit E6R3 geel. Park Presikhaaf, 24 november 2021. (foto: Ruud Reddingius)

Kokmeeuw wit E6R3 geel

Ruud ziet op dezelfde dag ook deze Kokmeeuw in Park Presikhaaf. Hij maakt er een mooie actiefoto van waarop ook de kleurring is af te lezen. Deze vogel is ook geringd door Frank op 5 februari 2021 maar dan in Amersfoort. De vogel is daarna tussen eind februari en eind maart tien keer afgelezen in de stad Groningen.

Vervolgens geen aflezing tot die van Ruud op 24 november. Daarna nog een aantal aflezingen van andere waarnemers in Arnhem waaronder Frank. Hij houdt zijn vogels goed in de kijker.

Jan Schoppers
Jan.schoppers@sovon.nl

Vlerkjes

Aangeboden:

16 verschillende EP's (33 toeren) uit de serie "Hoor de vogels" (er waren 18, denk ik).

Gratis op te halen, stuur eerst een mailtje naar bert9jager@gmail.com. Wie het eerst mailt, heeft ze!

Gevraagd:

Het blijkt dat de verzameling Vlerken die tot onze redactie inventaris hoort, niet compleet is. Mochten er lezers zijn die nog oude Vlerken hebben liggen, die ze niet meer willen bewaren omdat Vlerk toch helemaal op de website staat, of omdat ze gewoon weer plaats willen maken in de boekenkast, dan willen wij ons daar best over ontfermen. Graag contact opnemen met de redactie.

Mijmering - de Kokmeeuw

Hoor 't drama in z'n kreet..
Gaat een kokmeeuw zo ik weet
Uitgehongerd lijkt het wel
In gedrag uitzonderlijk fel

Zo die al zijn posten kent
Voortdurend de omgeving scant
niet door mensheid gewaardeerd
Ook het jatten niet verleert
Een monnikskap of boeventronie
Rustend op een poot
onderdeel van 'n kolonie

Uiterlijk rank en ook zo maagd'lijk wit
Terwijl zijn schamele kostje
vol menselijk afval zit.

In de onderlinge communicatie
toont ie pas z'n ware gratie
Overduidelijk en supersnel
overdreven 't hele spel
Lijf en leden delen mee
In het land of langs de zee

Het gekrijs soms maakt je hoorndol
En bij tijden knettergek
Och, had ie maar z'n buikje vol
voor zijn kroost
een fijne plek
Heel wat kuren legt ie aan de dag
Voor ie even rusten mag

Beeld van een "koks"- mutsje laat me
weten;
alles draait om lekker eten
Kondigt zich de kou weer aan
gebroederlijk naast elkander staan

En of dit alles
soms het ergste was
echter niets dat nog kon baten ?
plots.....
witte strepen op mijn jas
en heeft er een gelaten...

Ineke ten Bensel

Vlerk

Vogelwerkgroep Arnhem e.o.

Jaargang 39/1

Inhoud

2	Colofon	auteur
3	Van de redactie	Jeannette Weijers
3	Mystery Bird	Bas van Balen/ Jeannette Weijers
4-5	Van het bestuur	Herman Boesveld
6-13	Big Year Gelderland	Robert Keizer
14	Waarneming: Koolmees	Ruud Reddingius
15-19	Fenologie	Jos Pilzecker
20	Recent verschenen	Bert Jager
21	Excursie randmeren	Marguerite Zweers
22-23	Vlindertellingen	Harrie Rietberg & Cor de Vaan
24-25	Moreel kompas van de vogelaar	Renate van den Boom
26-27	Ringterugmeldingen	Jan Schoppers
27	Vlerkjes	

